

СЛУЖ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно на хрватскохрватски, словенечки и македонски јазик — Огласи според тарифата — Жиро-сметка кај Народната банка за претплата и посебни изданија 101-13-602-32 за огласи 101-13-602-31

Среда, 14 април 1965

БЕЛГРАД

БРОЈ 18

ГОД. XXI

Цена на овој број е 150.— дин. — Претплата за 1965 година изнесува 2.500.— дин а за странство 3.500.— динари — Редакција: Улица Јована Ристиќа бр. 1 Пошт. факс 226 — Телефони: централа 50-931, 50-932, 50-933 и 51-661. Служба за претплата 51-732 и Продавна служба 51-671

379.

Врз основа на членот 116 од Законот за измени и дополнења на Законот за општата управна постапка („Службен лист на СФРЈ“, бр. 10/65), Законодавно-правната комисија на Сојузната скупштина на својата седница од 23 март 1965 година го утврди долу изложениот пречистен текст на Законот за општата управна постапка.

Пречистениот текст на Законот за општата управна постапка го опфаќа Законот за општата управна постапка („Службен лист на СФРЈ“, бр. 52/56), во кој е означено времето на влегувањето во сила на тој закон.

АС бр. 242
24 март 1965 година
Белград

Сојузна скупштина

Претседател
на Законодавно-правната
комисија на
Сојузната скупштина,
Јово Угрчиќ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ОПШТАТА УПРАВНА ПОСТАПКА

(пречистен текст)

ПРВ ДЕЛ

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Глава I

ОСНОВНИ НАЧЕЛА

Важење на законот

Член 1

(1) Според овој закон се должни да постапуваат органите на државната управа и другите државни органи кога во управните работи, применувајќи ги непосредно прописите, решаваат за правата, обврските или правните интереси на поединец, на правно лице или на друга странка.

(2) Според овој закон се должни да постапуваат и работните и други организации кога во вршењето на јавните овластувања решаваат во работите од ставот 1 на овој член.

Посебна постапка

Член 2

Одделни прашања на постапката за определена управна област можат со посебен закон да се уредат поинаку отколку што се уредени со овој закон, ако е тоа неопходно за постапување во таа управна област.

Супсидијарна примена на законот

Член 3

Во управните области за кои со закон е прописана посебна постапка, се постапува според од-

редбите на тој закон. Според одредбите на овој закон се постапува во сите прашања што не се уредени со посебен закон.

Начело на законитоста

Член 4

(1) Органите што постапуваат во управните работи работат и решаваат врз основа на закон и на други прописи засновани на законот.

(2) Во управните работи во кои е органот со закон или со пропис заснован на закон овластен да решава по слободна оценка, решението мора да биде донесено во границите на овластувањето и во согласност со целта за која е дадено овластувањето.

(3) Одредбите на овој закон важат и за случаите во кои органот е овластен да решава во управните работи по слободна оценка.

Заштита на правата на граѓаните и заштита на јавниот интерес

Член 5

(1) При водењето на постапката и при решавањето органите се должни да им овозможат на странките што полесно да ги заштитат и остварат своите права, водејќи при тоа сметка остварувањето на нивните права да не биде на штета на правата на други лица ниту во спротивност со јавниот интерес утврден со закон.

(2) Кога службеното лице, со оглед на постојната фактичка состојба, ќе дознае или ќе оцени дека определен граѓанин или организација има основ за остварување на некое право, ќе ја предупреди на тоа.

(3) Ако врз основа на закон на странките им се налагаат некои обврски, спрема нив ќе се применуваат оние мерки предвидени со прописите што за нив се поповолни, ако со таквите мерки се постигнува целта на законот.

Начело на материјалната вистина

Член 6

Во постапката мора да се утврди вистинската состојба на работите, и за таа цел мораат да се утврдат сите факти што се од важност за донесување на законито и правилно решение.

Начело на сослушувањето на странката

Член 7

(1) Пред донесувањето на решение на странката мора да ѝ се даде можност да се изјасни за фактите и околностите што се од важност за донесување на решението.

(2) Решение може да се донесе без претходно изјаснување на странката само во случаите кога е тоа со закон допуштено.

Оценка на доказите

Член 8

Кои факти ќе ги земе како докажани решава овластеното службено лице според своето уверение, врз основа на совесна и грижлива оценка на

секој доказ посебно и на сите докази заедно, како и врз основа на резултатот од целокупната постапка.

Самостојност во решавањето

Член 9

(1) Органот ја води управната постапка и донесува решение самостојно во рамките на законското овластување.

(2) Овластеното службено лице на органот надлежен за водење на постапката самостојно ги утврдува фактите и околностите, и врз основа на утврдените факти и околности ги применува прописите врз конкретниот случај, придржувајќи се за прописите и правилата за вршење на службата.

Право на жалба

Член 10

(1) Против решението донесено во прв степен странката има право на жалба. Само со закон може да се пропише за во одделни управни работи да не е допуштена жалба, и тоа ако е на друг начин обезбедена заштита на правата и законитоста.

(2) Ако нема орган на управата од повисок степен, жалба против првостепеното решение може да се изјави само кога е тоа со закон предвидено. Со тој закон ќе се определи и органот кој ќе решава по жалбата.

(3) Под условите од овој закон странката има право на жалба и кога првостепениот орган не е донесол во определениот рок решение за нејзиното барање.

(4) Против решението донесено во втор степен жалба не е допуштена.

Правносиленост на решението

Член 11

Решение против кое не може да се изјави жалба ниту да се поведе управен спор (правносиленост решение), а со кое некое лице стекнало определени права, може да се поништи, да се укине или да се измени само во случаите што се со законот предвидени.

Економичност на постапката

Член 12

Постапката треба да се води брзо и со колку што се може помалку трошоци и губење време за странката и другите лица што учествуваат во постапката, но така што да се прибави сè што е потребно за правилно утврдување на фактичката состојба и за донесување на законито и правилно решение.

Помош на неуката странка

Член 13

Органот што ја води постапката ќе се грижи незнаењето и неукоста на странката и другите лица што учествуваат во постапката да не бидат на штета на правата што според законот им припаѓаат во постапката.

Употреба на странски јазик

Член 14

(1) Странките и други лица што учествуваат во постапката а не го знаат јазикот на кој се води постапката, можат да се служат со својот јазик.

(2) Странките што не го знаат јазикот на кој се води постапката имаат право да го следат текот на постапката преку толкувач.

Употреба на изразот „орган“

Член 15

Под орган што ја води постапката се подразбираат државните органи и работните и други организации кога водат постапка, ако со овој закон не е определено поинаку.

Глава II НАДЛЕЖНОСТ

1. Стварна и месна надлежност

Член 16

(1) Стварната надлежност за решавање во управната постапка се определува според прописите со кои се уредува определена управна област или се определува надлежноста на одделни органи.

(2) Месната надлежност се определува според прописите за политичко-територијалната поделба и според прописите за организацијата на одделни органи.

Член 17

За решавање во управните работи во прв степен се стварно надлежни општинските органи, ако со закон не е определена надлежност на други органи.

Член 18

(1) Во управните работи надлежен е соодветниот орган на управата, освен ако е со закон определена надлежност на друг орган.

(2) Со статутот или со одлука на општинското собрание може да се пропише надлежност на совет или друг орган на општинското собрание за решавање во управните работи од надлежноста на општината само ако е со тие прописи советот или друг орган на општинското собрание овластен да решава по слободна оценка.

Член 19

Ако со прописите не е определено кој општински, околски, покраински, републички или сојузен орган на управата е стварно надлежен за решавање во определена управна работа, а тоа не може да се утврди ни според природата на работата, таква работа спаѓа во надлежност на органот на управата што е надлежен за работите на општината управа.

Член 20

(1) Органот од повисок степен не може да преземе определена управна работа од надлежноста на орган од понижок степен и сам да ја реши, освен ако е тоа со закон предвидено и под условите пропишани со тој закон.

(2) Органот надлежен за решавање во определената управна работа може само врз основа на изречно законско овластување да го пренесе решавањето по таа работа на друг орган.

(3) Стварната и месната надлежност не можат да се менуваат со договор на странките.

Член 21

(1) Во рамките на прописите предвидени во членот 16 став 2 на овој закон, месната надлежност се определува:

1) во работите што се однесуваат на недвижност — според местото каде што таа се наоѓа;

2) во работите што се однесуваат на дејноста на некој државен орган, работна или друга организација — според местото на нивното седиште. Во работите што се однесуваат на дејноста на погони и други деловни единици на работни и други организации, надлежноста се определува според седиштето на погонот односно на деловната единица;

3) во работите што се однесуваат на водењето на дуќан или на професионалната дејност на одделни лица која се врши или треба да се врши во определено место — според седиштето на дуќанот, односно според местото каде што се врши дејноста;

4) во другите работи — според живеалиштето на странката. Кога има повеќе странки, надлежноста се определува според странката спрема која е управено барањето. Ако странката нема живеалиште во Југославија, надлежноста се определува според местото на нејзиното престојувалиште, а ако нема ни престојувалиште — според местото на нејзино последно живеалиште односно престојувалиште во Југославија;

5) ако месната надлежност не може да се определи според одредбите од точ. 1 до 4 на овој член, таа се определува според местото каде што настапал поводот за водење на постапката.

(2) Во работите што се однесуваат на брод или воздухоплов, или во кои поводот за водење на постапката настапал на брод или воздухоплов, месната надлежност се определува според матичното пристаниште на бродот односно на воздухопловот.

(3) Одредбите на претходните ставови се применуваат ако со посебни прописи не е определено поинаку.

Член 22

(1) Ако според одредбите на претходните членови едновременно би биле месно надлежни два или повеќе органи, надлежен е оној орган кој прв ја повел постапката, но месно надлежните органи можат да се спогодат кој од нив ќе ја води постапката.

(2) Секој месно надлежен орган ќе ги изврши на своето подрачје оние дејствија од постапката што не трпат одлагање.

Член 23

Органот што ја повел постапката како месно надлежен ја задржува надлежноста и кога во текот на постапката ќе настапат околности според кои месно надлежен би бил друг орган. Органот што ја повел постапката може да му го отстапи предметот на органот што според новите околности станал месно надлежен, ако со тоа значително се олеснува постапката, особено за странката.

Член 24

(1) Секој орган по службена должност во текот на целата постапка внимава на својата стварна и месна надлежност.

(2) Ако органот најде дека не е надлежен за дејствување по определена управна работа, тој ќе постапи на начинот пропишан во членот 66 ст. 3 и 4 на овој закон.

(3) Ако ненадлежен орган извршил некое дејствие од постапката, надлежниот орган на кој му е предметот отстапен ќе цени дали некое од тие дејствија ќе го повтори.

2. Странки со дипломатски имунитет

Член 25

(1) Во поглед надлежноста на домашните органи во работите во кои е странка странец што ужива право на имунитет во Југославија, странска држава или меѓународна организација, важат правилата на меѓународното право признаени од страна на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

(2) Во случај на сомневање за постоењето и обемот на правото на имунитет, објаснувања дава Државниот секретаријат за надворешни работи.

(3) Службените дејствија што се однесуваат на лицата што уживаат право на имунитет се вршат со посредување на Државниот секретаријат за надворешни работи.

3. Просторно ограничување на надлежноста

Член 26

(1) Секој орган ја врши службената работа во границите на своето подрачје.

(2) Ако постои опасност поради одлагање, а службеното дејствие би требало да се изврши надвор од границите на подрачјето на органот, органот може да го изврши дејствието и надвор од границите на своето подрачје. Тој е должен веднаш да го извести за тоа органот на чие подрачје го презел тоа дејствие.

(3) Службените дејствија во згради или други објекти што ги поседуваат воени органи се вршат по претходна пријава до заповедникот на зградата односно на објектот и по спогодба со него.

(4) Службените дејствија што се вршат на екстериторијално подрачје се вршат со посредување на Државниот секретаријат за надворешни работи.

4. Судрување на надлежностите

Член 27

(1) Судрувањето на надлежностите меѓу органите на управата на иста општина или околија го решава секретарот на општинското односно околското собрание.

(2) Судрувањето на надлежностите помеѓу органите на управата од разни општини на територијата на иста околија го решава соодветниот околски орган на управата, а ако е судрување помеѓу општинските органи на управата од разни гранки на управата — секретарот на околското собрание.

(3) Освен случаите предвидени во ст. 1 и 2 од овој член, судрувањето на надлежностите меѓу органите на управата што имаат заеднички орган на управата од повисок степен или заеднички надзорен орган на управата, го решава тој орган на управата.

(4) Ако судрувањето не може да се реши според одредбата на ставот 3 од овој член, судрувањето на надлежностите меѓу органите на управата на општините на териториите на разни околии, меѓу органите на управата на разни околии, или меѓу општинските и околските органи на управата, ако овие органи се на територијата на иста република, го решава републичкиот орган на управата надлежен за работата на онаа гранка на управата во која дошло до судрување, а ако до судрување дошло поради прашањето на која гранка на управата ѝ припаѓа работата, судрувањето го решава републичкиот орган на управата надлежен за грижите за спроведување на овој закон. Ако овие околски односно општински органи на управата се на териториите на разни републики, судрувањето го решава соодветниот сојузен орган на управата, односно сојузниот орган на управата надлежен за грижите за спроведување на овој закон.

(5) Одредбата на претходниот став согласно се применува на судрувањата на надлежностите настанати на територијата на автономна покраина, со тоа што овластувањето на републичкиот орган на управата го врши органот на управата на автономната покраина.

(6) Во републиката во која нема околии судрувањата на надлежностите, наместо околски органи на управата, ги решаваат соодветните републички органи на управата.

Член 28

(1) Судрувањето на надлежностите меѓу два или повеќе совети или меѓу советите и органите на управата на иста општина односно околија, го решава собранието или органот што тоа ќе го определи.

(2) Судрувањето на надлежностите меѓу два или повеќе совети, меѓу советите и органите на управата на разни општини од иста околија, или помеѓу општински односно околски орган на управата и совет во иста околија, го решава собранието или органот што ќе го определи собранието.

Член 29

Судрувањето на надлежностите меѓу општинските собранија на територијата на иста околина, или меѓу општинското собрание од една страна и совет или орган на управата на истата околија од друга страна, го решава претседателот на околското собрание.

Член 30

Судрувањето на надлежностите меѓу републичките извршни совети или меѓу републички извршен совет и сојузен орган на управата или кој и да е орган на управата на друга република, го решава Сојузниот извршен совет.

Член 31

(1) Судрувањето на надлежностите меѓу работните и други организации го решава државниот

орган кој врши надзор во поглед на законитоста на работата на организациите што се во судрување.

(2) Судрувањето на надлежностите помеѓу работна или друга организација и орган на управата го решава државниот орган што врши надзор во поглед на законитоста на работата на организацијата, ако тој орган истовремено е и орган со повисок степен или надзорен орган на оној орган на управата што е во судрување.

Член 32

(1) Судрувањата на надлежностите што не се предвидени во чл. 27 до 31 од овој закон ги решаваат врховните судови, и тоа Врховниот суд на Југославија — ако органите што се во судрување се на териториите на разни републики или е во судрување некој сојузен орган — а републичкиот врховен суд во други случаи.

(2) Судрувањата на надлежностите врховните судови ги решаваат во совети за управни спорови.

(3) Против решението на републичкиот врховен суд со кое се решава судрувањето на надлежностите не може да се изјави жалба.

Член 33

(1) Кога два органа ќе се изјаснат како надлежни или како ненадлежни за решавање во иста управна работа, предлог за решавање на судрувањето на надлежностите поднесува органот што последен одлучувал за својата надлежност, а може да го поднесе и странката.

(2) Органот што го решава судрувањето на надлежностите едновременно ќе го поништи решението што во управната работа го донесол ненадлежен орган, односно ќе го поништи заклучокот со кој надлежниот орган се изјаснил како ненадлежен, и ќе му ги достави списите на предметот на надлежниот орган.

(3) Против решението со кое се решава за судрувањето на надлежностите врз основа на чл. 27 до 31 од овој закон, странката не може да изјави посебна жалба ниту да води посебен управен спор.

(4) Одредбата на членот 22 став 2 од овој закон согласно се применува и во случај на судрување на надлежностите.

Член 34

(1) Кога судрувањето на надлежностите е решено врз основа на членот 27 ст. 2 до 5, членот 28 став 2, членот 29 или членот 31 од овој закон, а некој од органите во судрување смета дека со решението со кое се решава за судрувањето му е повредено некое право, може да изјави жалба. Органот што изјавува жалба може во жалбата да стави барање да се расправат односите настанати меѓу тој орган и органот што е со решението за судрувањето на надлежностите огласен за надлежен.

(2) Ако органот надлежен за решавање по жалбата од претходниот став утврди дека решението за судрување не е засновано на прописите, ќе ги расправи односите што поради тоа настанале меѓу органот што се жалел и органот што е со решението за судрувањето на надлежностите огласен за надлежен, водејќи сметка за правата што според соодветните прописи му припаѓаат на органот што се жалел. Решението донесено по жалбата се смета како првостепено решение за односите што се решаваат со него.

(3) Жалбата според ставот 1 и решението донесено по неа немаат влијание на управната постапка во конкретниот предмет.

5. Службено лице овластено за водење на постапката и за решавање

Член 35

(1) Во управна работа за чие решавање е надлежен државен орган, решението во управната постапка го донесува старешината на органот, ако со прописите за организацијата на тој орган или со други посебни прописи не е определено поинаку.

(2) Старешината може да овласти друго службено лице на истиот орган за решавање во управните работи од определен вид работи.

(3) Во околските и општинските органи на управата ова овластување го дава собранието или, согласно со статутот или со овластувањето дадено од страна на собранието, советот или претседателот на собранието или старешината на органот на управата.

(4) Овластувањето за решавање го опфаќа и водењето на постапката што му претходи на решавањето.

Член 36

Во колегијалните органи на управата (комисии, комитети и др.) решенија во управните работи донесува колегијалниот орган. Врз основа на закон или пропис заснован врз закон, колегијалниот орган може да овласти службено лице на тој орган за решавање во управните работи.

Член 37

(1) Кога е за решавање во управна работа надлежно собрание на општина или околија, негов собор или совет, постапката ја води органот на управата во чиј делокруг спаѓа односната работа, ако со прописите на собранието не е определено постапката да ја води друг орган. Одредбата на членот 39 став 2 од овој закон се однесува и на овој орган.

(2) Во случајот од претходниот став органот односно службеното лице што ја водео постапката му поднесува на органот надлежен за решавање писмен реферат и предлог на решението, ако со посебни прописи не е определено таков реферат да поднесува комисија или друг орган на управата.

(3) Одредбите од претходните ставови важат и за решавање во втор степен.

Член 38

Во управните работи во кои решава работна или друга организација, решението го донесува директорот на организацијата односно лицето што ја врши соодветната функција, ако со закон или со друг пропис заснован на закон односно со статутот или со правилата на организацијата не е определен орган или лице што ќе решава во такви работи.

Член 39

(1) Старешината на органот може да овласти друго стручно службено лице на тој орган да презема дејствија во постапката пред донесувањето на решението.

(2) Ако во даденото овластување нема ограничување, определеното службено лице е овластено да ги врши сите дејствија во постапката, освен донесувањето на решение и такви заклучоци со кои се оневозможува натамошното водење на постапката.

6. Правна помош

Член 40

(1) За извршување на одделни дејствија во постапката што ќе треба да се преземат надвор од подрачјето на надлежниот државен орган, овој орган ќе го замоли органот на управата на чие подрачје ќе треба да се преземе дејствието.

(2) Органот надлежен за решавање во управната работа може, за полесно и побрзо вршење на дејствието или за одбегнување на непотребни трошоци, вршењето на одделно дејствие во постапката да му го довери на соодветен друг орган овластен за преземање на такво дејствие.

Член 41

(1) Државните органи, како и работните и други организации што имаат јавно овластување за решавање во управни работи, се должни едни на други да си укажуваат правна помош во управната постапка. Оваа помош се бара со посебна молба.

(2) Замоленитот орган како и организацијата од ставот 1 на овој член се должни да постапат по молбата во границите на своето подрачје и делокруг.

(3) Правна помош за извршување на одделни дејствија во постапката може да се бара од судовите само во рамките на посебните прописи. По исклучок, државниот орган како и организацијата што има јавно овластување за решавање во управни работи, можат да бараат од судовите да им ги достават списите што се потребни за водење на управната постапка. Судовите се должни да постапуваат по таквото барање ако со тоа не се смекава самата судска постапка. Судот може да го определи рокот во кој мораат списите да му се вратат.

(4) За правната помош во однос со странски органи важат одредбите на меѓународните договори, а ако вакви нема се применува начелото на заемност. Во случај на сомневање за постојењето на заемност, објаснувања дава Државниот секретаријат за надворешни работи. Во такъв случај надлежниот орган ќе се обрне за објаснување преку соодветниот републички односно сојузен орган на управата надлежен за правосудни работи.

(5) Домашните органи им укажуваат правна помош на странските органи на начинот предвиден во домашниот закон. Органот ќе ја одбие правната помош ако се бара дејствие што му е противно на јавниот поредок. Дејствието што е предмет на молбата на странскиот орган може да се изврши и на начинот што го бара странскиот орган, ако таквата постапка не му е противна на јавниот поредок.

(6) Ако со меѓународните договори не е предвидена можност за непосредно општење со странските органи, органите општат со странските органи преку Државниот секретаријат за надворешни работи.

7. Исклучување

Член 42

Службеното лице што е овластено да решава или да врши одделни дејствија во постапката, ќе се исклучи од работата во предметот:

1) ако е во предметот во кој се води постапката странка, совластеник односно сообврзник, сведок, вештак, полномошник или законски застапник на странката;

2) ако е со странката, застапникот или полномошникот, на странката роднина по крв во права линија, а во странична линија до четвртиот степен заклучно, брачен другар или роднина по сватовство до вториот степен заклучно, па и тогаш кога бракот престанал;

3) ако е со странката, застапникот или полномошникот на странката во однос на старател, посвоител, посвоеник или хранител;

4) ако во првостепената постапка учествувало во водењето на постапката или во донесувањето на решението.

Член 43

Службеното лице што би имало да решава во определена управна работа или да изврши некое дејствие во постапката, штом ќе дознае дека постои некоја од причините за исклучување од членот 42 на овој закон, е должно да ја прекине секоја натамошна работа на предметот и за тоа да го извести органот надлежен да решава за исклучување. Ако службеното лице смета дека постојат други околности што го оправдуваат неговото исклучување, ќе го извести за тоа истиот орган, не прекинувајќи ја работата.

Член 44

(1) Странката може да бара исклучување на службеното лице поради причините наведени во членот 42 на овој закон, како и кога постојат други околности што ја доведуваат во сомневање неговата непристрасност. Во своето барање странката мора да ги наведе околностите поради кои смета дека постои некоја од причините за исклучување.

(2) Службеното лице за кое странката барала исклучување поради некоја од причините наведени во членот 42 на овој закон не може сè до донесувањето на заклучок по ова барање да врши никакви дејствија во постапката освен оние кои не трпат одлагање.

Член 45

(1) За исклучувањето решава со заклучок старешината на органот на кој му припаѓа службеното лице чие исклучување е во прашање; за исклучувањето на старешина на орган решава старешината на органот од непосредно повисок степен односно органот што врши надзор, а за исклучувањето на старешина на самостоен сојузен или републички орган на управата решава извршниот совет односно органот кого тој ќе го определи.

(2) За исклучувањето на службено лице во општински или околиски орган на управата решава старешината на органот; за исклучувањето на старешината на органот на управата — секретарот на собранието, а за исклучувањето на секретарот — претседателот на собранието. За исклучувањето на претседателот на собранието решава собранието или органот на собранието кого тоа ќе го определи.

(3) Пред да се донесе заклучок на барањето на странката за исклучување, ќе се сослуша службеното лице чие исклучување се бара, а по потреба ќе се изврши и друг извид.

Член 46

(1) Во заклучокот за исклучувањето ќе се определи службеното лице што ќе решава односно ќе врши одделни дејствија во постапката по предметот во кој е определено исклучувањето. Ако тоа не е можно, органот на управата од повисок степен односно органот што врши надзор или ќе определи службено лице надвор од таа организациона единица што ќе ја води постапката од името на таа организациона единица, или за водење на постапката ќе овласти друг орган од ист степен.

(2) Против заклучокот со кој се определува исклучувањето не е допуштена жалба.

Член 47

(1) Одредбите на овој закон за исклучување согласно се применуваат и на членовите на општинските и околиските совети и на колегијалните органи во органите на управата.

(2) Заклучок за исклучувањето на член на совет односно на колегијален орган донесува советот односно колегијалниот орган.

Член 48

(1) Одредбите на овој закон за исклучување согласно се применуваат и на записничарот.

(2) Заклучок за исклучувањето на записничарот донесува службеното лице што ја води постапката.

Глава III

СТРАНКА И НЕЈЗИНО ЗАСТАПУВАЊЕ

1. Странка

Член 49

Странка е лицето по чие барање е поведена постапката или против кое се води постапката, или кое заради заштита на своите права или правни интереси има право да учествува во постапката.

Член 50

(1) Странка во управната постапка може да биде секое физичко и правно лице.

(2) Државен орган, организација, погон, друга единица или огранок на работна или на друга организација, заедница (село, населба и сл.) или група лица, иако немаат својство на правно лице, можат да бидат странки, ако можат да бидат носителите на права и обврски за кои се решава во управната постапка.

(3) Странка може да биде и синдикална организација ако управната постапка се однесува на некое право или правен интерес на работната заедница.

Член 51

Општествената организација што според своите правила има задача да штити определени права и интереси на своите членови, може со согласност на својот член во негово име да стави барање што

се однесува на такви права или интереси, како и да стапи во веќе поведената постапка со сите права на странка.

Член 52

(1) Јавниот обвинител, јавниот правобранител и другите државни органи, кога со закон се овластени во управната постапка да ги бранат или застапуваат општествените интереси, има во границите на тие овластувања права и должности на странка.

(2) Органите од ставот 1 на овој член не можат во управната постапка да имаат пошироки овластувања отколку што ги имаат странките, освен ако такви овластувања им се дадени со закон.

2. Процесна способност и законски застапник

Член 53

(1) Странката што е наполно деловно способна може сама да го врши дејствието во постапката (процесна способност).

(2) За процесно неспособното лице дејствијата во постапката ги врши неговиот законски застапник. Законскиот застапник се определува врз основа на закон или со акт од надлежниот државен орган донесен врз основа на закон.

(3) Правното лице ги врши дејствијата во постапката преку свој претставник односно законски застапник. Претставникот односно законскиот застапник на правното лице се определува врз основа на правилата на тоа правно лице, ако не е определен со закон или со акт од надлежниот државен орган донесен врз основа на закон.

(4) Државниот орган го врши дејствието во постапка преку претставникот определен со закон; организацијата што нема својство на правно лице — преку лицето што се определува според правилата на организацијата; погонот, единицата или органот на работна или друга организација — преку лицето што ја раководи работата на погонот, единицата, односно органот, а заедницата и групата на лица што немаат својство на правно лице — преку лицата што ќе ги определи заедницата односно групата лица, ако со посебен пропис не е определено поинаку.

(5) Кога органот што ја води постапката ќе устане дека законскиот застапник на лицето под старателство не го покажува потребното внимание во застапувањето, ќе го извести за тоа органот на старателството.

Член 54

Во текот на целата постапка органот по службена должност ќе внимава дали лицето што се појавува како странка може да биде странка во постапката, и дали странката ја застапува нејзиниот законски застапник.

3. Привремен застапник

Член 55

(1) Ако процесно неспособната странка нема законски застапник, или некое дејствие треба да се преземе против лице чие престојувалиште е непознато а кое нема полномошник, органот што ја води постапката ќе ѝ постави на таквата странка привремен застапник ако тоа го бара итноста на предметот, а постапката мора да се спроведе. Овој орган веднаш ќе го извести за тоа органот на старателството, а ако привремен застапник е поставен на лице чие престојувалиште е непознато, ќе го објави својот заклучок на вообичаениот начин.

(2) Ако правното лице или организацијата нема законски застапник односно претставник а ни полномошник, органот што ја води постапката ќе ѝ постави на таквата странка, под условите од ставот 1 на овој член, привремен застапник, по правило, од редот на лицата што се функционери или службени лица на правното лице односно организацијата, и за тоа веднаш ќе го извести правното лице односно организацијата.

(3) На начинот предвиден во ст. 1 и 2 на овој член ќе се постави привремен застапник и кога треба да се изврши дејствие што не може да се одложи, а странката односно нејзиниот полномошник или застапник не е можно благавременно да се повика. За тоа странката, полномошникот или застапникот веднаш ќе се известат.

(4) Поставеното лице е должно да се прими за застапник, а застапувањето може да го одбие само од причините што се предвидени со посебни прописи. Привремениот застапник учествува само во постапката за која е изречно поставен, и тоа додека не се појави законски застапник или претставник, односно самата странка или нејзиниот полномошник.

4. Заеднички претставник

Член 56

(1) Две или повеќе странки можат, ако со посебен пропис не е определено поинаку, во ист предмет да истапуваат заеднички. Тие во таков случај се должни да назначат кој од нив ќе истапува како нивни заеднички претставник, или да постават заеднички полномошник.

(2) Органот што ја води постапката може, ако тоа не го забранува посебен правен пропис, со заклучок да им определи на странките што учествуваат во постапката со истоветни барања, во определен рок да назначат кој меѓу нив ќе ги претставува, или да постават заеднички полномошник. Ако странките по таквиот заклучок не постапат, може тоа да го определи самиот орган што ја води постапката, во кој случај заедничкиот претставник односно полномошник го задржува тоа својство сè додека странките не постават друг. Против таквиот заклучок странките имаат право на посебна жалба, но жалбата не го одлага извршувањето.

(3) И во случај на определување заеднички претставник односно полномошник, секоја странка го задржува правото да истапува како странка во постапката, да дава изјави, како и самостојно да изјавува жалби и користи други правни средства.

5. Полномошник

Член 57

(1) Странката односно нејзиниот законски застапник може да определи полномошник што ќе ја застапува во постапката, освен во дејствијата во кои е потребно самата странка да дава изјави.

(2) Дејствијата во постапката што полномошникот ги презема во границите на полномошното го имаат истото правно дејство како да ги преземала самата странка.

(3) И покрај полномошникот, самата странка може да дава изјави, а овие од неа можат да се бараат и непосредно.

(4) Странката што е присутна кога нејзиниот полномошник дава усна изјава, може непосредно по дадената изјава да ја измени или отповика изјавата на својот полномошник. Ако во писмените или усните изјави што се однесуваат на фактите постои несогласност меѓу изјавите на странката и на нејзиниот полномошник, органот што ја води постапката ќе ги цени обете изјави во смисла на членот 8 од овој закон.

Член 58

(1) Полномошник може да биде секое лице што е наполно деловно способно, освен лицата што се занимаваат со надриписарство.

(2) Ако како полномошник се појави лице што се занимава со надриписарство, органот ќе му го ускрати на таквото лице понатамошното застапување и за тоа веднаш ќе ја извести странката.

(3) Против заклучокот за ускратување на застапување може да се изјави посебна жалба која не го одлага извршувањето на заклучокот.

Член 59

(1) Полномошно може да се даде писмено или усно во записникот. За усното полномошно ќе се стави забелешка во списокот на предметот.

(2) Странката што не е писмена или не е во состојба да се потпише ќе стави на писменото полномошно наместо потпис отпечаток од показалецот. Ако полномошното му се издава на лице што не е адвокат, потребно е и присуство на двајца сведоци што ќе се потпишат на полномошното.

(3) По исклучок, службеното лице што ја води постапката или врши одделни дејствија во постапката може да допушти од името на странката, како нејзини полномошници, да извршат определено дејствие без полномошно членови на нејзиното семејство или домаќинство, лица во работен однос со неа или функционери, ако се во прашање познати лица и ако нема сомневање за постоењето и обемот на полномошното. Ако такво лице поставува барање за поведување на постапка или во текот на постапката дава изјава спротивна на поранешната изјава на странката, од него ќе се побара во определен рок дополнително да поднесе полномошно.

Член 60

(1) Ако е полномошното дадено во форма на приватна исправа, па се посомнева во неговата вистинитост, може да се нареди да се поднесе заверено полномошно.

(2) Правилноста на полномошното се испитува по службена должност, а недостатоците на писменото полномошно се отстрануваат согласно одредбата на членот 68 од овој закон, при што службеното лице што ја води постапката може да му допушти на полномошникот со неуредно полномошно да ги изврши итните дејствија во постапката.

Член 61

(1) За содржината и обемот на полномошното се меродавни одредбите на полномошното. Полномошно може да се даде за целата постапка или само за одделни дејствија, а може и временски да се ограничи.

(2) Полномошното не престанува со смртта на странката, со загубата на нејзината процесна способност или со промената на нејзиниот законски застапник, но правниот следбеник на странката односно нејзиниот нов законски застапник може да го отповика поранешното полномошно.

(3) На прашањата во врска со полномошно што не се уредени со одредбите на овој закон согласно ќе се применуваат одредбите од Законот за процесната постапка.

Член 62

Одредбите од овој закон што се однесуваат на странките, важат согласно и за нивните законски застапници, полномошници, привремени застапници и заеднички претставници.

Член 63

(1) На странката ќе ѝ се дозволи во работите за кои се бара стручно познавање на прашањето во врска со предметот на постапката да доведе стручно лице што ќе ѝ дава известувања и совети (стручен помагач). Ова лице не ја застапува странката.

(2) Странката не може да доведе како стручен помагач лице што не е деловно способно или што се занимава со надриписарство.

Глава IV

ОПШТЕЊЕ НА ОРГАНИТЕ И СТРАНКИТЕ

1. Поднесоци

Член 64

(1) Како поднесоци се подразбираат барањата, предлозите, пријавите, молбите, жалбите, приговорите и други соопштувања со кои поединци или правните лица, односно организациите им се обврнуваат на органите.

(2) Поднесоците, по правило, се предаваат непосредно или се праќаат со пошта писмено или усно се соопштуваат на записник, а можат, ако поинаку не е пропишано, да се изјавуваат и телеграфски. Куси и итни соопштенија можат да се даваат и телефонски, ако тоа по природата на работата е можно.

Член 65

Поднесокот му се предава на органот надлежен за прием на поднесокот, а може да се предаде секој работен ден во текот на работното време. За усните поднесоци што не се сврзани со рок или инаку не се неопходни, може да се определи да се предаваат само во определени часови во текот на работното време. Времето за предавање на вакви поднесоци го објавува секој орган во своите простории на видно место.

Член 66

(1) Органот што е надлежен за прием на поднесокот односно на усното соопштување е должен да го прими поднесокот што му се предава, односно да го земе на записник усното соопштување.

(2) Службеното лице што ќе го прими поднесокот е должно и на усно барање на подносителот да му го потврди нему приемот на поднесокот. За оваа потврда не се плаќа такса.

(3) Ако органот не е надлежен за прием на писмениот поднесок односно на соопштението на записник, службеното лице на овој орган ќе му обрне внимание на подносителот за тоа и ќе го упати на органот надлежен за прием. Ако подносителот и покрај тоа бара неговиот поднесок да се прими, службеното лице е должно да го прими таквиот поднесок односно усното соопштение. Ако органот најде дека не е надлежен за работата по таквиот поднесок, ќе донесе заклучок со кој ќе го отфрли поднесокот поради ненадлежност.

(4) Кога органот ќе добие по пошта поднесок за чиј прием не е надлежен, а е несомнено кој орган е надлежен за прием, ќе му го испрати поднесокот без одлагање на надлежниот орган и за тоа ќе ја извести странката. Ако органот што го добил поднесокот не може да утврди кој орган е надлежен за работата по поднесокот, или ако утврди дека за работата по поднесокот е надлежен суд, ќе донесе без одлагање заклучак со кој ќе го отфрли поднесокот поради ненадлежност и заклучокот веднаш ќе ѝ го достави на странката.

(5) Против заклучокот донесен според ставот 3 или 4 од овој член е допуштена посебна жалба.

Член 67

(1) Поднесокот мора да биде разбирлив и да содржи сè што е потребно за да може по него да се постапува. Тој особено треба да содржи: означување на органот на кој му се испраќа, предмет на кој се однесува, барање односно предлог, кој е застапник или полномошник ако го има, како и име и презиме и престојувалиште (адреса) на подносителот односно на застапникот или полномошникот.

(2) Подносителот е должен своерачно да го потпише поднесокот. По исклучок, поднесокот може да го потпише наместо подносителот неговиот брачен другар, некој од неговите родители, синот или ќерката, или адвокатот кој по овластувањето од странката го составил поднесокот. Лицето што го потпишало подносителот е должно на поднесокот да го потпише своето име и да ја стави својата адреса.

(3) Ако подносителот е неписмен или не е во состојба да се потпише, ќе го потпише друго писмено лице, кое ќе го потпише и своето име и адреса.

Член 68

(1) Ако поднесокот содржи некој формален недостаток што го спречува постапувањето по поднесокот, или поднесокот е неразбирлив или непотполн, не може само поради тоа да биде отфрлен. Органот што го примил таквиот поднесок ќе направи што

треба за да се отстранат недостатоците и на подносителот ќе му го определи рокот во кој е должен да го стори тоа. Ова може да му се соопшти на подносителот по телефонски пат, а и усно ако подносителот се затекне кај органот кој ова го соопштува. За стореното соопштување органот ќе стави забелешка на списокот.

(2) Ако подносителот ги отстрани недостатоците во определениот рок, ќе се смета дека поднесокот бил од почетокот уреден. Ако подносителот не ги отстрани недостатоците во определениот рок, па поради тоа не може да се постапува по поднесокот, ќе се смета дека поднесокот не е ни поднесен. За тоа органот ќе донесе заклучок против кој може да се изјави посебна жалба. На оваа последица подносителот особено ќе се предупреди во поканата за исправка на поднесокот.

(3) Кога поднесокот е испратен по телеграфски пат или е примено телефонско соопштување, па се сомнева дека поднесокот го поднесло лицето чие име е означено на телеграфскиот поднесок, односно дека потекнува од лицето што при телефонското соопштување го кажало своето име, надлежниот орган ќе поведе постапка за утврдување на овие факти, па ако недостатоците не се отстранат, ќе постави на начинот пропишан во ставот 2 од овој член.

Член 69

Ако поднесокот содржи повеќе барања што мораат да се решаваат одвоено, органот што ќе го прими поднесокот ќе го земе во решавање барањето што во поднесокот е изложено прво, а за другите барања ќе го упати подносителот да ги изложи во посебни поднесоци. И во ваков случај согласно ќе се применат начелата од членот 68 на овој закон.

2. Повикување

Член 70

(1) Органот што ја води постапката е овластен да го повикува лицето чие присуство во постапката е потребно, а кое престојува на неговото подрачје. По правилото, повикување не може да се врши заради доставување на писмени отправки на решенија и заклучоци, или заради соопштенија што можат да се извршат по пошта и на друг начин попогоден за лицето на кое соопштението треба да му се направи.

(2) По исклучок, на усна расправа може да биде повикано лице што престојува надвор од подрачјето на органот што ја води постапката, ако со тоа постапката се забрзува или се олеснува, а доаѓањето не ќе предизвика поголеми трошоци или поголема денгуба за повикувањето.

(3) Повикувањето се врши со писмена покана, ако со посебни прописи не е предвиден друг начин на повикување.

Член 71

(1) Во писмената покана ќе се означат називот на органот кој повикува, името и презимето и адресата на лицето што се повикува, место, ден, а кога е тоа можно и час на доаѓањето на повикуваниот, предметот поради кој се повикува и во кое својство (како странка, сведок, вещтак итн.), а потоа и кои помошни и доказни средства повикуваниот треба да ги земе со себеси. Во поканата мора да се наведе дали повиканото лице е должно да дојде лично или може да испрати полномошник што ќе го застапува, а потоа ќе му се обрне внимание дека е во случај на спреченост да се одзове на поканата должно да го извести органот што ја издал поканата. На повикуваниот исто така ќе му се обрне внимание на последиците ако не се одзове на поканата, или не извести дека е спречен да дојде.

(2) Во поканата на усна расправа странката може да се покани да поднесе писмени и други докази, а може да ѝ се обрне внимание и дека може да поведе сведоци на кои има намера да се повика.

(3) Кога тоа го допушта природата на работата, може да му се остави на волја на повиканото лице наместо лично доаѓање да предаде до определен ден потребна писмена изјава.

Член 72

(1) При повикувањето органот ќе води сметка лицето чие присуство е потребно, да се повика да дојде во време кое најмалку ќе го смеќава повиканиот во вршењето на неговата редовна работа.

(2) Никој не може да биде повикан да дојде во текот на ноќта, освен ако се работи за итни и неодојни мерки.

Член 73

(1) Повиканото лице е должно да се одзове на поканата.

(2) Ако повиканото лице поради болест или некоја друга оправдана причина е спречено да дојде, тоа е должно веднаш по приемот на поканата да го извести за тоа органот што ја издал поканата, а ако причината за спреченост настанала подоцна, тогаш веднаш по дознавањето на таа причина.

(3) Ако лицето на кое поканата му е лично доставена (член 87) не се одзове на поканата а изостанокот не го оправда, може да биде приведено, а покрај тоа и казнето со парична казна до 5.000 динари. Овие мерки ќе се применат само ако во поканата било означено дека тие ќе се применат. Ако поради неоправданиот изостанок на повиканото лице настанале трошоци во постапката, може да се определи тие трошоци да ги поднесува лицето што изостанало. Заклучок за приведување, за изрекување на казна или за плаќање на трошоците, донесува службеното лице што ја води постапката во согласност со службеното лице овластено за решавање на работата, а кај замоленит орган — во согласност со старешината на тој орган, односно со службеното лице овластено за решавање во слични работи. Против овој заклучок е допуштена посебна жалба.

(4) Ако на поканата не се одзвало воено лице или службеник на милицијата, органот ќе ѝ се обрне на командата на тоа лице со барање тоа да се доведе, а може и да го казни според ставот 3 од овој член, односно да определи да ги поднесува трошоците.

3. Записник

Член 74

(1) За усната расправа или за друго поважно дејствие во постапката, како и за поважните усни изјави на странките или на трети лица во постапката, се составува записник.

(2) За помалку важните дејствија и изјави на странките и на трети лица што немаат битно влијание врз решението на работата, за управувањето на текот на постапката, за соопштувањата, за службените забележувања, за усните упатства и наоди, како и за околностите што се однесуваат само на внатрешната работа на органот кај кого се води постапката, нема, по правило, да се составува записник, туку во самиот спис ќе се стави забелешка, што ја потврдува службеното лице што ја ставило, со ознака на датумот. Не мора да се составува записник ни за оние усни барања на странката за кои се решава по скратена постапка, а кои се задоволуваат, а ми таквите барања можат само да се евидентираат на пропишан начин (член 297 став 3).

Член 75

(1) Во записникот се внесува: називот на органот што го врши дејствието, местото каде што се врши дејствието, денот и часот кога се врши и предметот во кој тоа се врши и имињата на службените лица, на присутните странки и на нивните застапници или полномошници.

(2) Записникот треба да го содржи точно и кусо текот и содржината на извршеното дејствие и дадените изјави во постапката. При тоа записникот треба да се ограничи на она што се однесува на самата работа што е предмет на постапката. Во записникот се наведуваат сите исправи што се во која и да е

цел употребени на усната расправа. По потреба, овие исправи се прилагаат кон записникот.

(3) Изјавите на странките, на сведоците, на вештаците и на другите лица што учествуваат во постапката, а кои се од значење за донесување на решение, се запишуваат во записникот што поточно, а по потреба и со нивни зборови. Во записникот се запишуваат и сите заклучоци што во текот на дејствието ќе се донесат.

(4) Ако некое сослушување се врши преку толкувач, ќе се означат на кој јазик сослушаниот зборувал и кој бил толкувач.

(5) Записникот се води во текот на вршењето на службеното дејствие. Ако дејствието не може истиот ден да се заврши, ќе се внесе секој ден посебно во истиот записник она што тој ден е сработено и ова прописно ќе се потпише.

(6) Ако дејствието за кое се води записникот не можело да се изврши без прекинување, во записникот ќе се означат дека имало прекинување.

(7) Ако во текот на дејствието се изработени или прибавени планови, скици, цртежи, фотографии и на тоа слично, ќе се заверат и ќе се приклучат кон записникот.

(8) Со прописи може да се определи дека во определени работи записникот може да се води во вид на книга или на други средства за евиденција.

Член 76

(1) Записникот мора да биде воден уредно и во него ништо не смее да се брише. Местата што се предртани до заклучувањето на записникот мораат да останат четливи, и нив ги заверува со свој потпис службеното лице што раководи со дејствието на постапката.

(2) Во веќе потпишаниот записник ништо не смее да се додава ниту менува. Дополнение во веќе заклучениот записник се внесува во додатокот кон записникот.

Член 77

(1) Пред заклучувањето записникот ќе им се прочита на, сослушаните лица и на другите лица што учествуваат во дејствието на постапката. Овие лица имаат право и самите да го иргледат записникот и да стават свои забелешки. На крајот на записникот ќе се наведе дека записникот е прочитан и дека не се ставени никакви забелешки, или ако се ставени, накратко ќе се запише содржината на забелешките. Потоа записникот ќе го потпише лицето што учествувало во дејствието, а на крајот ќе го завери службеното лице што раководело со дејствието, како и записничарот ако таков имало.

(2) Ако записникот содржи сослушување на повеќе лица, секое од нив ќе се потпише под оној дел на записникот каде е запишана неговата изјава.

(3) Ако се вршени соочувања, делот од записникот за тоа ќе го потпишат лицата што се соочени.

(4) Ако записникот се состои од повеќе листови, тие ќе се означат со редни броеви, а секој лист на крајот ќе го завери со својот потпис службеното лице што раководи со дејствието на постапката и лицето чија изјава е запишана на крајот на листот.

(5) Дополненијата на веќе заклучениот записник повторно ќе се потпишат и заверат.

(6) Ако лице што треба да го потпише записникот не е писмено, или не може да пишува, ќе го потпише едно писмено лице кое ќе го стави и својот потпис. Ова не може да биде службеното лице што раководи со дејствието на постапката, ниту записничарот.

(7) Ако некое лице не сака да го потпише записникот, или си отиде пред заклучувањето на записникот, тоа ќе се запише во записникот и ќе се наведе причината поради која потписот не е даден.

Член 78

(1) Записникот составен согласно одредбите од членот 77 на овој закон е јавна исправа. Записникот е доказ за текот и содржината на дејствието на постапката и на дадените изјави, освен оние

делови на записникот на кои сослушаното лице ставило забелешка дека не се составени правилно.

(2) Дозволено е да се докажува неточноста на записникот.

Член 79

(1) Кога во управната постапка решава колегијален орган, за советувањето и гласањето се составува посебен записник. Кога во постапката по жалбата е едногласно решено, не мора да се составува записник за советувањето и гласањето, туку за тоа може да се стави само забелешка на списокот.

(2) Во записникот за советувањето и гласањето, покрај податоците за личниот состав на колегијалниот орган, се запишува означувањето на предметот што е во прашање и кусата содржина на она што е решено, како и двоените мислења ако ги имало. Овој записник го потпишува лицето што претседава и записничарот.

(3) Кога во управната постапка решава претставничкото тело или негов политичко-извршен орган, нема да се води посебен записник за советувањето и гласањето, туку заклучокот донесен во управната работа ќе се внесе во записникот како и другите заклучоци на тие органи

4. Разгледување на списите и известување за текот на постапката

Член 80

(1) Странките имаат право да ги разгледуваат списите на предметите и на свој трошок да ги препишат потребните списи. Разгледувањето и препишувањето на списите се врши под надзор на определено службено лице.

(2) Право да ги разгледа списите и на свој трошок да препише одделни списи има и секое друго лице што ќе го стори веројатно својот правен интерес за тоа, како и општествени организации и стручни здруженија, ако постои за тоа оправдан интерес.

(3) Барањето за разгледување и препишување на списите може да се стави и усно. Органот може да бара од лицето од претходниот став писмено или усно на записник да го образложи постоењето на својот правен интерес.

(4) Не можат да се разгледуваат ниту препишуваат записникот за советувањето и гласањето, службените реферати и нацртите на решенија, како ни другите списи што се водат како доверливи, ако би можела со тоа да се осуети целта на постапката, или ако е тоа противно на јавниот интерес или на оправданиот интерес на една странка или на трети лица.

(5) Странката и секое друго лице што ќе го стори веројатен својот правен интерес во предметот, како и заинтересираните државни органи, имаат право да се известуваат за текот на постапката.

(6) Против одбивањето на барањата од претходните ставови допуштена е посебна жалба и кога заклучокот не е издаден на писмено. Жалбата може да се изјави веднаш.

Глава V

ДОСТАВУВАЊЕ

1. Начин на доставување

Член 81

(1) Доставувањето на писменото (поканата, решението, заклучоците и другите службени списи) се врши, по правило, така што писменото му се предава на лицето на кое му е наменето.

(2) Доставувањето се врши по пошта или го врши органот преку своето службено лице. Лицето на кое ќе треба да му се достави писменото може да биде повикано заради прием само по исклучок, кога го бара тоа природата или значењето на писменото што ќе треба да се врати.

(3) Начинот на доставувањето го определува органот чие писмено се доставува.

Член 82

(1) Доставувањето се врши само во работен ден и тоа дење.

(2) Органот чие писмено ќе треба да се достави може поради особено важни причини да определи доставувањето да се изврши и во недела или во ден на државен празник, а и ноќе ако е тоа неопходно потребно.

(3) Доставувањето по пошта може да се врши и во недела и во ден на државен празник.

Член 83

(1) Доставувањето се врши, по правило, во станот, во деловната просторија или работилницата каде што е запослено лицето на кое ќе треба да му се изврши доставувањето, а на адвокатот во неговата адвокатска канцеларија.

(2) Доставувањето може да се изврши и надвор од просториите наведени во ставот 1 на овој член, ако лицето на кое му се врши доставувањето се согласи да го прими писменото што му се доставува, а ако тие простории ги нема, на такво лице може да му се изврши доставување секаде каде што ќе се затекне тоа.

2. Посредно доставување**Член 84**

(1) Кога лицето на кое ќе треба да му се изврши доставувањето не ќе се затекне во својот стан, доставувањето се врши со предавање на писменото на некој од возрасните членови на неговото домаќинство, а ако ни тие не се затекнат, тогаш на настојникот на куќата или на соседот, ако се согласат тие со тоа.

(2) Ако доставувањето се врши на работното место на лицето на кое ќе треба да му се достави писменото, а тоа лице тука не се затекне, доставувањето може да му се изврши на лицето што е запослено на истото место, ако се согласи тоа да го прими писменото. Доставувањето на адвокатот може да се изврши и со предавање на писменото на лицето запослено во адвокатската канцеларија.

(3) Доставувањето според ст. 1 и 2 од овој член не може да му се изврши на лице што во истата постапка учествува со спротивен интерес.

Член 85

(1) Ако се утврди дека лицето на кое ќе треба да му се изврши доставувањето е отсутно и дека лицата наведени во членот 84 од овој закон не можат писменото на време да му го предадат, ќе му се врати писменото на органот што го издал, со назначување каде се наоѓа отсутниот.

(2) Ако престојувалиштето на лицето на кое доставувањето ќе треба да му се изврши и покрај истражувањето останало непознато, органот што го издал писменото ќе му постави на тоа лице привремен застапник во смисла на членот 55 од овој закон и нему ќе му го предаде писменото.

Член 86

(1) Ако доставувањето не може да се изврши ниту на начинот пропишан во членот 84 од овој закон, а не е утврдено дека лицето на кое треба да му се изврши доставувањето е отсутно, доставувачот ќе му го предаде писменото на надлежниот орган на општината на чие подрачје се наоѓа престојувалиштето на лицето на кое му се врши доставувањето, или на поштата во местото на неговото престојувалиште ако доставувањето се врши по пошта. На вратата од станот, од деловната просторија или од работилницата на лицето на кое ќе треба да му се изврши доставувањето, доставувачот ќе закачи писмено соопштение за тоа каде се наоѓа писменото. На соопштението и на самото писмено што требало да се достави доставувачот ќе ја означи причината на ваквото доставување, како и денот кога го закачил соопштението на вратата, и ќе стави свој потпис.

(2) Доставувањето се смета како извршено кога соопштението е закачено на врата. Подоцнежното оштетување или уништување на ова соопштение нема влијание врз вредноста на доставувањето.

(3) За доставувањето извршено на начинот пропишан во ставот 1 на овој член ќе се извести органот што го наредил доставувањето.

3. Задолжително лично доставување**Член 87**

(1) Доставувањето мора да се изврши лично на лицето на кое му е наменето писменото кога такво доставување е определено со овој закон или со друг пропис, кога од денот на доставувањето започнува да тече рок што не може да се продолжува, или кога тоа нарочно ќе го определи органот што го наредил доставувањето. Се смета дека е извршено лично доставување на адвокат и со предавањето на писменото на лицето запослено во адвокатската канцеларија.

(2) Кога лицето на кое ќе треба лично да му се изврши доставувањето не ќе се затекне во станот, во деловната просторија, во работилницата, или во адвокатската канцеларија не ќе се затекне ниту лицето што е запослено во неа, доставувачот ќе се информира кога и на кое место може да го најде, па кај некое од лицата наведени во членот 84 на овој закон ќе остави писмено известување во определениот ден и час да биде во својот стан односно на работното место заради примање на писменото. Ако и по ова доставувачот не го затекне лицето на кое треба да му се изврши доставувањето, доставувачот ќе постапи на начинот пропишан во членот 86 од овој закон, и тогаш се смета дека е извршено доставувањето.

(3) Со доставувањето на писменото на законскиот застапник, на полномошникот или на полномошникот за примање на писмена (член 89), се смета дека ѝ е извршено доставување на самата странка.

4. Посебни случаи на доставување**а) Доставување на законскиот застапник и на полномошникот****Член 88**

(1) Доставувањето на законскиот застапник или на полномошникот, ако ги има странката, се врши на начинот пропишан во членот 81 до 87 од овој закон.

(2) Ако повеќе странки имаат заеднички законски застапник или полномошник во ист предмет, доставувањето за сите нив му се врши на тој законски застапник односно полномошник. Ако странката има повеќе полномошници, доволно е да се изврши доставување само на еден од нив.

б) Доставување на полномошникот за примање на писмена**Член 89**

(1) Странката може да овласти определено лице на кое ќе му се вршат сите доставувања за неа. Кога странката ќе го извести за тоа овластување органот што ја води постапката, органот ќе му ги врши сите доставувања на овој полномошник (полномошник за примање на писмена).

(2) Полномошникот за примање на писмена е должен секој акт без одлагање да ѝ го испрати на странката.

(3) Ако непосредното доставување на странката, на полномошникот или на законскиот застапник значително би ја отежнувало постапката, службеното лице што ја води постапката може да ѝ наложи на странката да постави по определен предмет а во определен рок во седиштето на органот полномошник за примање на писмена. Ако странката не постапи по овој налог, органот може да постапи согласно со членот 55 од овој закон.

(4) Кога странката или нејзиниот законски застапник се наоѓаат во странство а немаат полномошник во Југославија, ќе се повикаат при доставувањето на првото писмено во определен рок да постават полномошник или полномошник за примање на писмена, и ќе се предупредат дека, ако во оставениот рок не постават полномошник, по службена должност ќе им се постави полномошник за примање на писмена, односно привремен застапник.

(5) Со доставувањето на писменото на полномошникот за примање на писмена се смета дека доставувањето ѝ е извршено на странката на која писменото требало да ѝ биде доставено.

Член 90

(1) Кога повеќе странки што во постапката заеднички учествуваат со истоветни барање немаат заеднички полномошник, тие се должни при првото дејствие во постапката да му го пријават на органот заедничкиот полномошник за примање на писмена, по можност таков што живее во седиштето на органот. Додека не го пријават заедничкиот полномошник за примање на писмена, ќе се смета за таков полномошник онаа странка меѓу нив која на првиот заеднички поднесок е прва потпишана или означена. Ако на таков начин не може да се определи полномошникот, службеното лице што ја води постапката може за полномошник да определи која и да е од тие странки. Ако бројот на странките е голем или се тие од разни места, странките можат да пријават, а и самото службено лице може да определи повеќе такви полномошници и да означи која од странките секој од нив ќе ја застапува.

(2) Заедничкиот полномошник за примање на писмена е должен без одлагање да ги извести сите странки за писменото што го примил за нив и да им овозможи да го прегледаат, препишат и завераат писменото што, по правило, тој треба да го чува.

(3) Во писменото што му се доставува на полномошник за примање на писмена ќе се означат сите лица за кои се врши доставување.

в) Доставување до државните органи, правните лица и организациите

Член 91

(1) Доставувањето на државните органи, како и на работните и други организации им се врши со предавање на писменото на службеното лице односно на лицето определено за примање на писмена, ако за одделни случаи не е пропишано поинаку.

(2) Ако доставувачот во определеното работно време не го најде лицето определено за примање на писмена, предавањето на писменото може да му го изврши на кое и да е лице запослено во тој орган односно организација, што ќе се затекне во нивните простории.

г) Доставување до другите лица

Член 92

(1) На лицата и установите во странство, како и на лицата во земјата што уживаат дипломатски имунитет, доставувањето им се врши преку Државниот секретаријат за надворешни работи ако со меѓународни договори не е определено поинаку.

(2) На воените лица, на службениците на милицијата и на лицата запослени во сувоземниот, речниот, поморскиот и воздушниот сообраќај, доставувањето може да им се врши и преку нивната команда односно органот или организацијата во кои се запослени.

Член 93

На лицата што се лишени од слобода доставувањето им се врши преку управата на установата во која се наоѓаат.

д) Доставување со јавно соопштение

Член 94

Ако се во прашање поголем број лица што на органот не му се познати или што не можат да се определат, доставувањето ќе се изврши по пат на јавно соопштение на огласната табла на органот што го издал писменото. Се смета дека доставувањето е извршено по истекот на 30 дена од денот на истакнувањето на соопштението на огласната табла, ако органот што го издал писменото не определи подолг рок. Покрај објавувањето на огласната табла, органот може да го објави соопштението и во весници или на некој друг вообичаен начин.

г') Одбивање на приемот

Член 95

(1) Кога лицето на кое писменото му е упатено односно возрасниот член на неговото домаќинство без законска причина ќе одбие да го прими писменото, или тоа го стори лице запослено во државен орган, работна или друга организација, или во адвокатска канцеларија, доставувачот ќе го остави писменото во станот или во просторијата каде што живее односното лице, односно каде што тоа е запослено, или писменото ќе го закачи на вратата од станот или просторијата.

(2) Кога доставувањето е извршено на начинот предвиден во ставот 1 од овој член, доставувачот ќе го забележи на доставницата денот, часот и причината за одбивањето на приемот, како и местото каде што го оставил писменото, и со тоа се смета дека е извршено доставувањето.

е) Менување на станот

Член 96

(1) Кога странката или нејзиниот законски застапник во текот на постапката го мени своето живеалиште или станот, тие се должни за тоа веднаш да го известат органот што ја води постапката.

(2) Ако тие не го сторат тоа, а доставувачот и покрај испитувањето не може да разбере каде се отселиле, органот ќе определи сите натамошни доставувања во постапката за таа странка да се вршат со закачување на писменото на огласната табла на органот што ја води постапката.

(3) Доставувањето се смета за извршено по истекот на осум дена од денот на закачувањето на писменото на огласната табла на органот што ја води постапката.

(4) Кога полномошникот односно полномошникот за примање на писмена во текот на постапката го мени своето живеалиште или станот, а не го извести за тоа органот што ја води постапката, доставувањето ќе се изврши како и да не е поставен полномошник.

5. Доставница

Член 97

(1) Потврдата за извршеното доставување (доставницата) ја потпишуваат примателот и доставувачот. Примателот на доставницата самиот ќе го означи денот на приемот.

(2) Ако примателот е неписмен или не може да се потпише, доставувачот ќе го означи на доставницата неговото име и денот на предавањето и ќе стави забелешка зошто примателот не го ставил својот потпис.

(3) Ако примателот одбие да ја потпише доставницата, доставувачот тоа ќе го забележи на доставницата и ќе го напише со букви денот на предавањето, и со тоа се смета дека е извршено доставувањето.

(4) Ако доставувањето му е извршено на некое од лицата наведени во членот 84 од овој закон, доставувачот ќе го назначи на доставницата лицето на кое му е предадено писменото и односот на тоа лице спрема лицето на кое требало да му се изврши доставувањето.

(5) Ако доставувањето е извршено според членот 86 од овој закон, на доставницата треба да се назначи денот на извршеното соопштување, како и денот на предавањето на писменото на општинскиот орган односно на поштата.

6. Грешки во доставувањето

Член 98

(1) Ако при доставувањето биде сторена грешка, ќе се смета дека доставувањето е извршено оној ден за кој ќе се утврди дека лицето на кое му е наменето писменото фактично го добило тоа писмено.

(2) Ако доставницата исчезнала, доставувањето може да се докажува и со други средства.

Глава VI

РОКОВИ

Член 99

(1) За преземање на одделни дејствија во постапката можат да бидат определени рокови.

(2) Ако роковите не се определени со закон или со друг пропис, нив ги определува, со оглед на околностите на случајот, службеното лице што ја води постапката.

(3) Рокот што го определило службеното лице што ја води постапката, како и рокот определен со прописите за кој е предвидена можност за продолжување, може да се продолжи по молба од заинтересираното лице поднесена пред истекот на рокот, ако постојат оправдани причини за продолжување.

Член 100

(1) Роковите се сметаат на дни, месеци и години.

(2) Кога рокот е определен по денови, денот во кој доставувањето или соопштувањето е извршено, односно во кој паѓа настанот од кој треба да се смета траењето на рокот, не се засметува во рокот, туку за почеток на рокот се зема првиот нареден ден. Рокот што е определен по месеци односно по години се завршува со истекот на оној ден, месец односно година, кој според својот број му одговара на денот кога доставувањето или соопштувањето е извршено, односно на денот во кој паѓа настанот од кој се смета траењето на рокот. Ако го нема тој ден во последниот месец, рокот се свршва со последниот ден на тој месец.

(3) Завршувањето на рокот може да се означи и со некој календарски ден.

Член 101

(1) Почетокот и текот на роковите не се спречуваат од неделните денови и деновите на државни празници.

(2) Ако последниот ден на рокот паѓа во недела или во ден на државен празник, или во некој друг ден кога органот при кој дејствието на постапката ќе треба да се преземе, врз основа на прописи не работи, рокот истекува со истекот на првиот нареден работен ден.

Член 102

(1) Поднесокот е поднесен во рокот ако пред да истече рокот му пристигнал на органот на кој требало да му биде предаден.

(2) Кога поднесокот е упатен по пошта препорачано или по телеграфски пат, денот на предавањето на поштата се смета како ден на предавањето на органот на кој му е упатен.

(3) За лицата што се наоѓаат во воена единица, денот на предавањето на поднесокот на воената единица се смета како ден на предавањето на органот на кој му е упатен.

(4) За лицата лишени од слобода, денот на предавањето на поднесокот на управата на установата во која се наоѓаат се смета како ден на предавањето на органот на кој му е упатен.

(5) Ако надлежниот орган определил ден кога ќе се расправа за поднесокот што е должна странката да го поднесе, па ја повикал странката да го достави поднесокот до определен ден, органот е должен да го земе во разгледување поднесокот што е примен пред почетокот на расправањето.

Глава VII

ВРАЌАЊЕ ВО ПОРАНЕШНА СОСТОЈБА

Член 103

(1) На странката која од оправдани причини пропуштила да изврши во рокот некое дејствие од постапката, па поради тоа пропуштање е исклучена од вршењето на ова дејствие, ќе ѝ се дозволи, по нејзин предлог, враќање во поранешна состојба.

(2) На предлог од странката што пропуштила во рокот да го предаде поднесокот, ќе ѝ се дозволи враќање во поранешната состојба и кога таа поради непакување или очигледен пропуст поднесо-

кот благовремено му го испратила по пошта или непосредно му го предала на ненадлежен орган.

(3) Враќање во поранешна состојба ќе се дозволи во случај кога странката со очигледен пропуст го пречекорила рокот, но поднесокот е сепак примен од надлежниот орган најдоцна за три дена по истекот на рокот, ако странката поради задоцнувањето би изгубила некое право.

Член 104

(1) Странката е должна во предлогот за враќање во поранешна состојба да ги изнесе околностите поради кои била спречена во рокот да го изврши пропуштеното дејствие и тие околности да ги стори барем веројатни (член 162).

(2) Предлогот за враќање во поранешната состојба не може да се заснова врз околност што органот веќе порано ја оценил како недоволна за продолжување на рокот или за одлагање на расправата.

(3) Ако враќање во поранешната состојба се бара поради тоа што е пропуштено да се поднесе некаков поднесок, кон предлогот треба да се приложи и тој поднесок.

Член 105

(1) Предлогот за враќање во поранешната состојба се поднесува во рок од осум дена сметајќи од денот кога престанала причината што го предизвикала пропуштањето, а ако странката дури подоцна дознала за пропуштањето, тогаш од денот кога го дознала тоа.

(2) По истекот на три месеци од денот на пропуштањето не може да се бара враќање во поранешната состојба.

(3) Ако се пропушти рокот за барањето на враќање, не може да се бара враќање поради пропуштањето на овој рок.

Член 106

(1) Предлогот за враќање во поранешната состојба му се поднесува на органот при кој требало да се изврши пропуштеното дејствие.

(2) За предлогот решава со заклучок органот кај кој требало да се изврши пропуштеното дејствие.

(3) Неблаговремено поднесениот предлог ќе се отфрли без натамошна постапка.

(4) Ако фактите врз кои се заснова предлогот се општо познати, надлежниот орган може да реши за предлогот без изјаснување на противната странка.

Член 107

(1) Против заклучокот со кој се дозволува враќање во поранешната состојба не е допуштена жалба, освен ако враќањето е дозволено по предлог што е поднесен неблаговремено или е недопуштен (член 105 став 3).

(2) Против заклучокот со кој е одбиен предлогот за враќање во поранешната состојба е допуштена посебна жалба само ако заклучокот го донесол првостепен орган.

(3) Жалба не е допуштена против заклучокот за предлогот за враќање во поранешната состојба што го донесол органот надлежен за решавање во втор степен за главната работа.

Член 108

(1) Предлогот за враќање во поранешната состојба не го зајира текот на постапката, но органот надлежен за решавање за предлогот може привремено да ја прекине постапката додека заклучокот за предлогот не стане конечен.

(2) Кога враќањето во поранешната состојба е дозволено, постапката се враќа во онаа состојба во која се наоѓала пред пропуштањето, а се укинуваат сите решенија и заклучоци што ги донесол органот во врска со пропуштањето.

Глава VIII

ОДРЖУВАЊЕ НА РЕДОТ

Член 109

(1) Службеното лице што раководи со дејствието на постапката е должно да се грижи за одржувањето на редот при работата.

(2) За таа цел службеното лице е овластено да ги опоменува лицата што ја смеќаваат работата и да го определува она што е потребно за да се одржи редот.

(3) Лицата што присуствуваат на некакво дејствие од постапката не смеат да носат оружје или опасно орудие.

Член 110

(1) Лицето што и покрај опомената ја смеќава работата или што ќе направи непристојност при вршењето на дејствието на постапката, може да биде отстрането. Лицето што учествува во дејствието на постапката може да биде отстрането дури откако претходно било опоменато дека ќе биде отстрането и откако му биле предложени правните последици од таквата мерка. Отстранувањето поради нарушување на редот или поради непристојност го изрекува службеното лице што раководи со дејствието на постапката.

(2) Ако врз основа на одредбата од ставот 1 на овој член биде отстранета странка што нема застапник односно полномошник, или ако биде отстранет полномошникот чиј работодавец не е присутен, службеното лице што раководи со дејствието на постапката ќе го повика лицето што се отстранува да постави свој полномошник. Ако повиканото лице не го стори тоа, службеното лице може да го одложи дејствието на трошок на лицето што одбило да постави свој полномошник, а може и самото да му постави полномошник, ако е тоа потребно. Ваков полномошник може да застапува само во она дејствие на постапката од кое е отстранета странката.

Член 111

(1) Тој што во дејствието на постапката потешко ќе го наруши редот или ќе стори поголема непристојност, може, покрај отстранувањето, да се казни со парична казна до 5.000 динари.

(2) Оваа казна не ја исклучува кривичната или дисциплинската одговорност.

(3) Со казната од ставот 1 на овој член може да биде казнето и лицето што со својот поднесок грубо ќе ги навреди обичаите на држењето спрема органот или службеното лице што ја води постапката.

Член 112

(1) Паричната казна поради дејствијата предвидени во членот 111 став 1 од овој закон ја изрекува службеното лице што раководи со дејствието на постапката, а поради дејствијата предвидени во членот 111 став 3 — органот што ја води постапката.

(2) Против заклучокот за казната може да се изјави посебна жалба. Жалбата против заклучокот за казната поради нарушување на редот не го одлага извршувањето на казната.

Глава IX

ТРОШОЦИ НА ПОСТАПКАТА

1. Трошоци на органот и на странките

Член 113

(1) Посебните издатоци во готови пари на органот што ја води постапката, како што се: патните трошоци на службените лица, издатоците за сведоците, вештаците, толкувачите, увидот, огласите и сл., а што настанале со спроведувањето на постапката по некоја управна работа, паѓаат, по правило, на товар на оној што ја предизвикал целата постапка.

(2) Кога лицето што учествува во постапката ќе предизвика со своја вина или обесност трошоци на оделни дејствија во постапката, тоа е должно да ги поднесе тие трошоци.

(3) Кога постапката што е поведена по службена должност е завршена поволно по странката, трошоците на постапката ги поднесува државниот орган што ја повел постапката.

Член 114

(1) Секоја странка ги поднесува, по правило, самата своите трошоци предизвикани со постап-

ката, како што се трошоците за доаѓањето, денгубата, издатоците за такси, за правното застапување и за стручното помагање.

(2) Кога во постапката учествуваат две или повеќе странки со спротивни интереси, странката што ја предизвикала постапката, а на чија штета е завршена постапката, е должна на противната странка да ѝ ги надомести оправданите трошоци што за оваа настанале со учествувањето во постапката. Ако во таков случај некоја од странките делумно успеала со своето барање, таа е должна да ѝ ги надомести на противната странка трошоците сразмерно со делот на своето барање со кое не успеала. Странката што од обесност ѝ предизвикала на противната странка трошоци во постапката, е должна на оваа да ѝ ги надомести тие трошоци.

(3) Трошоците за правно застапување се надоместуваат само во случаите кога такво застапување било нужно и оправдано.

(4) Барањето за надоместок на трошоците според одредбите од ст. 2 и 3 на овој член мора да биде ставено на време, така што органот што ја води постапката да може за него да реши во решението. Во противно, странката го губи правото на надоместок на трошоците. Службеното лице што ја води постапката е должно за ова да ја предупреди странката.

(5) Секоја странка ги поднесува своите трошоци на постапката што е завршена со порамнување, ако во порамнувањето не е определено поинаку.

Член 115

Трошоците на постапката во врска со извршувањето ги поднесува извршеникот. Ако овие трошоци не можат да се наплатат од него, нив ги поднесува странката по чиј предлог е спроведено извршувањето.

Член 116

Кога постапката се поведува во интерес на странката, а може со сигурност да се предвиди дека ќе предизвика посебни трошоци (околу увидот, вештачењето, доаѓањето на сведоци и сл.), може да се бара од странката однапред да положи потребен износ за покривање на овие трошоци. Ако странката не го положи овој износ, органот може да се откаже од изведувањето на тие докази или да ја запре постапката, освен ако продолжувањето на постапката го бара јавниот интерес.

Член 117

(1) Во решението со кое се завршува постапката, органот што го донесува решението определува кој ги поднесува трошоците на постапката, нивниот износ и на кого и во кој рок треба да му се исплатат.

(2) Во решението мора посебно да се наведе дали оној што ги поднесува трошоците ќе треба да ѝ ги надомести трошоците на другата странка (член 114 ст. 2 и 3).

(3) Ако трошоците на постапката ги поднесуваат повеќе лица, трошоците помеѓу нив ќе се разделат на еднакви делови, односно во соодветна сразмера.

(4) Ако органот во решението не реши за трошоците, тој ќе наведе дека за трошоците ќе данесе посебен заклучок.

Член 118

(1) Сведоците, вештаците, толкувачите и службените лица имаат право на надоместок на трошоците на патувањето, на издатоците предизвикани со задржување во местото, а ако за тоа време не им припаѓа заработка, имаат право уште и на надоместок на загубената заработка. Покрај надоместокот, вештаците и толкувачите имаат право и на посебна награда.

(2) Барањето за надоместок односно награда сведоците, вештаците и толкувачите се должни да го постават при сослушувањето, толкувањето, односно при давањето на вештачко мислење. Во противно, го губат тоа право. Службеното лице што ја води постапката е должно за ова да го предупреди сведокот, вештакот или толкувачот.

(3) Износот на надоместоците го утврдува со посебен заклучок органот што ја води постапката, определувајќи кој е должен да ги плати и во кој рок. Против овој заклучок е допуштена посебна жалба. Овој заклучок преставува основ за извршување.

Член 119

(1) Со прописи на републиката ќе се уредат прашањата за надоместување трошоците, издатоците и загубената заработка на сведоците, вештаците и толкувачите, како и начинот за наплата и исплата на овие надоместоци и награди.

(2) Во поглед на надоместокот на службените лица важат прописите што се однесуваат на тие лица.

2. Ослободување од плаќањето на трошоците

Член 120

(1) Органот што ја води постапката може да ја ослободи странката од поднесувањето на трошоците во целина или делумно, ако најде дека таа не може да ги поднесе трошоците без штета по нужната издршка своја и на своето семејство. Органот донесува заклучок за тоа по предлог од странката, врз основа на уверението за нејзината имотна состојба издадено од надлежниот општински орган на управата.

(2) Ослободувањето од поднесувањето на трошоците се однесува на ослободувањето од такси, од издатоците на органот што ја води постапката, како што се патните трошоци на службените лица, издатоците за сведоци, вештаци, толкувачи, увид, огласи и сл., како и на ослободувањето од полагање на обезбедување за трошоците.

(3) Странски државјани ќе се ослободат од поднесување на трошоците само под услов на заемност. Во случај на сомневање за постоењето на заемност, објаснение дава Државниот секретаријат за надворешни работи. За барањето на објаснување важи одредбата на членот 41 став 4 од овој закон.

Член 121

Органот што ја води постапката може во текот на постапката да го укине заклучокот за ослободување од поднесувањето на трошоците ако утврди дека повеќе не постојат причините поради кои странката била ослободена од поднесувањето на трошоците.

Член 122

Против заклучокот со кој се одбива барањето на странката за ослободување од поднесувањето на трошоците, како и против заклучокот од членот 121 на овој закон, странката може да изјави посебна жалба.

ВТОР ДЕЛ

ПРВОСТЕПЕНА ПОСТАПКА

Глава X

ПОВЕДУВАЊЕ НА ПОСТАПКАТА И БАРАЊА НА СТРАНКИТЕ

1. Поведување на постапката

Член 123

Управната постапка ја поведува надлежниот орган по службена должност или по повод на барање од странката.

Член 124

(1) Надлежниот орган ќе ја поведе постапката по службена должност кога го определува тоа закон или пропис заснован врз закон и кога ќе утврди или дознае дека, со оглед на постојната фактичка состојба, треба заради заштита на јавниот интерес да поведе управна постапка.

(2) При поведувањето на управната постапка по службена должност надлежниот орган ги зема предвид и есентуалните претставки од граѓаните и од организациите и предупредувањата на органите

Член 125

(1) Управната постапка е поведена штом надлежниот орган извршил кое и да е дејствие со цел за водење на постапката.

(2) Ако надлежниот орган по повод на ставеното барање од странката најде дека според важечките прописи нема услови за поведување на постапка, ќе донесе за тоа заклучок, против кој е допуштена посебна жалба.

Член 126

Во работите во кои според законот или според природата на работите за поведување и водење на управната постапка е потребно барање на странката, надлежниот орган може да ја поведе и да ја води постапката само ако постои такво барање.

2. Спојување на повеќе работи во една постапка

Член 127

(1) Ако правата или обврските на странките се засноваат врз иста или слична фактичка состојба и правни причини, и ако органот што ја води постапката во поглед на сите предмети е стварно надлежен, може да се поведе и да се води една постапка и тогаш кога се во прашање правата и обврските на повеќе странки.

(2) Под исти услови една или повеќе странки можат во една постапка да остваруваат и повеќе различни барања.

(3) За водењето на една постапка во вакви случаи надлежниот орган ќе донесе посебен заклучок.

Член 128

Надлежниот орган може по пат на јавно соопштение да поведе управна постапка спрема поголем број лица што на органот не му се познати или не можат да се определат, а кои во постапката можат да имаат положба на странки, ако е во прашање битно исто барање спрема сите нив.

Член 129

(1) Кога во смисла на членот 127 од овој закон се води една постапка, или кога постапката е поведена по пат на јавно соопштение во смисла на членот 128, секоја странка во постапката истапува самостојно.

(2) Во заклучоците со кои во таквата постапка се преземаат извесни мерки спрема странките, мора да се определи која од тие мерки се однесува на која од странките, освен ако се во прашање странки што во постапката заеднички учествуваат со истоветни барања, или ако не е поинаку пропишано со закон.

3. Изменување на барањето

Член 130

(1) Откако постапката е поведена, странката може до донесувањето на решението во прв степен да го прошири ставеното барање, или наместо поранешното барање да стави друго, без оглед на тоа дали проширеното или изменетото барање се заснова врз ист правен основ, под услов таквото барање да се заснова врз битно иста фактичка состојба.

(2) Ако органот што ја води постапката не дозволи проширување или изменување на барањето, ќе донесе за тоа заклучок. Против таквиот заклучок е допуштена посебна жалба.

4. Откажување од барањето

Член 131

(1) Странката може да се откаже од своето барање во текот на целата постапка.

(2) Кога постапката е поведена по повод на барањето на странката, а странката се откаже од своето барање, органот што ја води постапката ќе донесе заклучок со кој се запира постапката. За тоа ќе биде известена противната странка, ако ја има.

(3) Ако е натамошното водење на постапката потребно во јавен интерес или ако тоа го бара противната странка, надлежниот орган ќе го продолжи водењето на постапката.

(4) Кога постапката е поведена по службена должност органот може да ја запре постапката. Ако постапката во иста работа можела да биде поведе-

на и по барање на странката, постапката ќе се продолжи ако странката го бара тоа

(5) Против заклучокот со кој се запира постапката допуштена е посебна жалба.

Член 132

(1) Странката се откажува од своето барање со изјава што му ја дава на органот што ја води постапката. Додека органот што ја води постапката не донесе заклучок за запирањето на постапката и не ѝ го достави на странката, странката може да го отповика своето откажување од барањето.

(2) Одделно дејствие или пропуштање на странката може да се смета за нејзино откажување од барањето само кога е тоа со закон определено.

Член 133

Странката што се откажала од барањето е должна да ги поднесува сите трошоци што настанале до запирањето на постапката, освен ако со посебни прописи не е определено поинаку.

5. Порамнување

Член 134

(1) Ако во постапката учествуваат две или повеќе странки со спротивни барања, службеното лице што ја води постапката ќе настојува во текот на целата постапка да се порамнат странките, напослено или барем во одделни спorni точки.

(2) Порамнувањето мора секогаш да биде јасно и определено, и не смее да биде на штета на јавниот интерес или на правниот интерес на трети лица. Службеното лице што ја води постапката мора на тоа да внимава по службена должност.

(3) Порамнувањето се запишува во записник. Порамнувањето е склучено кога странките по прочитаниот записник за порамнувањето ќе го потпишат записникот. Заверениот препис од записникот ќе им се предаде на странките ако го бараат тие.

(4) Порамнувањето има сила на извршно решение донесено во управната постапка.

(5) Органот пред кој е склучено порамнувањето ќе донесе заклучок со кој по потреба постапката ќе ја запре во целина или делумно.

Глава XI

ПОСТАПКА ДО ДОНЕСУВАЊЕТО НА РЕШЕНИЕ

A. Општи начела

1. Заеднички одредби

Член 135

(1) Пред донесувањето на решение треба да се утврдат сите факти и околности што се од значење за решението и на странките ќе им севозможи да ги остварат и заштитат своите права и правни интереси.

(2) Ова може да се изврши во скратена постапка или во посебна испитна постапка.

Член 136

(1) Службеното лице што ја води постапката може во текот на целата постапка да ја надополнува фактичката состојба и да изведува докази и за оние факти што порано во постапката не биле изнесени или уште не се утврдени.

(2) Службеното лице што ја води постапката ќе нареди по службена должност изведување на секој доказ ако најде дека е тоа потребно заради разјаснување на работата.

(3) Службеното лице што ја води постапката ќе прибави по службена должност податоци за фактите за кои службената евиденција ја води органот надлежен за решавање. На ист начин ќе постапи службеното лице на органот на управата во поглед на фактите за кои службената евиденција ја води друг орган на управата од иста општествено-политичка заедница.

Член 137

(1) Фактичката состојба врз која го заснова своето барање странката е должна да ја изнесе точно, вистинито и определено.

(2) Ако не се во прашање факти што се општо познати, странката е должна за своите наводи да понуди докази и по можност да ги поднесе. Ако самата странка не постапи така, службеното лице што ја води постапката ќе ја повика да го стори тоа. Од странката нема да се бара да прибави и поднесе докази што побрзо и полесно може да ги прибави органот што ја води постапката, ниту да поднесува такви уверенија што органите не се должни да ги издаваат според членот 171 од овој закон.

Член 138

(1) Странката ја дава својата изјава, по правило, усно а може да ја даде и писмено.

(2) Кога е во прашање сложена работа или кога се потребни поопширни стручни објасненија, службеното лице што ја води постапката може да ѝ наложи на странката да поднесе писмена изјава, определувајќи ѝ доволен рок за тоа. Во таков случај и странката има право да бара да ѝ се допушти давање на писмена изјава.

(3) Ако на странката ѝ е наложено или допуштено да поднесе писмена изјава, не може поради тоа да ѝ се одземе правото својата изјава да ја даде и усно.

Член 139

Ако во текот на постапката се појави лице што дотогаш не учествувало во постапката како странка, па бара да учествува во постапката како странка, службеното лице што ја води постапката ќе го испита нејзиното право да биде странка и за тоа ќе донесе заклучок. Против заклучокот со кој се признава тоа својство е допуштена посебна жалба.

Член 140

Службеното лице што ја води постапката е должно по потреба да ја предупреди странката на нејзините права во постапката и да ѝ укажува на правните последици од нејзините дејствија или пропуштања во постапката.

2. Скратена постапка

Член 141

Органот може по скратена постапка да ја реши работата непосредно:

1) ако странката во своето барање навела факти или поднесла докази врз основа на кои може да се утврди состојбата на работите, или ако таа состојба може да се утврди врз основа на општо познати факти или факти што му се на органот познати;

2) ако состојбата на работите може да се утврди врз основа на службените податоци со кои органот располага, а не е потребно посебно сослушување на странката заради заштитата на нејзините права односно правни интереси;

3) во случајот кога со пропис е предвидено работата да може да се реши врз основа на факти или околности што не се напослено докажани или со доказите само посредно се утврдуваат, па фактите или околностите се сторени веројатни, а од сите околности произлегува дека барањето на странката треба да се задоволи;

4) кога е во прашање преземање во јавен интерес на итни мерки што не можат да се одлагаат, а фактите врз кои треба да биде решението засновано се утврдени или барем сторени веројатни.

3. Посебна испитна постапка

Член 142

(1) Посебна испитна постапка се спроведува кога е тоа потребно заради утврдување на фактите и околностите што се од значење за разјаснување на работата или заради давање на странките можност да ги остварат и заштитат своите права и правни интереси.

(2) Текот на испитната постапка го определува, според околностите на одделен случај, слу-

жбеното лице што ја води постапката, придржувајќи се за одредбите од овој закон и за прописите што се однесуваат на работата што е во прашање.

(3) Во овие граници службеното лице што ја води постапката особено: определува кои дејствија во постапката треба да се извршат и издава наредби за нивното извршување, го определува редот по кој одделни дејствија ќе се вршат и роковите во кои ќе се извршат ако не се пропишани тие со закон, определува усни расправи и сослушувања, како и сè што е потребно за нивно одржување, решава кои докази треба да се изведат и со кои доказни средства, и решава за сите предлози и изјави.

(4) Службеното лице што ја води постапката одлучува дали расправањето и докажувањето ќе се врши одвоено за одделни спорни прашања или заедно за целиот предмет.

Член 143

(1) Странката има право да учествува во испитната постапка и, заради остварување на целта на постапката, да дава потребни податоци и да ги брани своите права и со закон заштитените интереси.

(2) Странката може да изнесува факти што можат да бидат од влијание за решението на работата и да ја побива точноста на наводите што не се слагаат со нејзините наводи. Таа има право сè до донесувањето на решението да ги дополнува и објаснува своите тврденија, а ако тоа го прави по одржаната усна расправа, таа е должна да оправда зошто тоа не го сторила на расправата.

(3) Службеното лице што ја води постапката е должно да ѝ даде можност на странката: да се изјасни за сите околности и факти што се изнесени во испитната постапка, за предлозите и понудените докази, да учествува во изведувањето на доказите и да им поставува прашања на другите странки, на сведоците и вештаците преку службеното лице што ја води постапката, а со негова дозвола и непосредно, како и да се запознае со резултатот од изведувањето на доказите и за тоа да се изјасни. Надлежниот орган нема да донесе решение пред да ѝ даде можност на странката да се изјасни за фактите и околностите на кои треба да се заснова решението, а за кои на странката не ѝ била дадена можност да се изјасни.

4. Претходно прашање

Член 144

(1) Ако органот што ја води постапката наиде на прашање без чие решение не може да се реши самата работа, а тоа прашање претставува самостојна правна целина за чие решение е надлежен суд или некој друг орган (претходно прашање), тој може под условите од овој закон сам да го расправи тоа прашање, или да ја прекине постапката додека надлежниот орган не го реши тоа прашање.

(2) Ако органот го расправил претходното прашање, решението на таквото прашање има правно дејство само во работата во која тоа прашање е решено.

(3) Во прашањето за постоење на кривично дело и на кривична одговорност на сторителот, органот што ја води постапката е врзан со правносилната пресуда на кривичниот суд со која обвинетиот се огласува за крив.

Член 145

(1) Органот што ја води постапката мора да ја прекине постапката кога претходното прашање се однесува на постоењето на кривично дело, на постоењето на брак, на утврдувањето на татковство, или кога е тоа со закон определено.

(2) Кога претходното прашање се однесува на кривично дело, а нема можност за кривично гоњење, органот што ја води постапката ќе го расправи и тоа прашање.

Член 146

Во случајот кога поради претходно прашање не мора да се прекине постапката според членот 145 на овој закон, органот што ја води постапката може сам да го земе во претрес претходното прашање и да го расправи како составен дел на предметот, и на таа основа да ја реши самата работа.

Член 147

(1) Ако органот што ја води управната постапка не го земе во претрес претходното прашање во смисла на членот 146 од овој закон, а постапката за решение на претходното прашање која може да се води само по службена должност уште не е поведена кај надлежниот орган, тој ќе бара надлежниот орган да ја поведе постапката по тоа прашање.

(2) Во работата во која постапката за решение на претходното прашање се поведува по барање на странката, органот што ја води управната постапка може со заклучок да ѝ наложи на една од странките да бара од надлежниот орган со цел за решение на претходното прашање поведување на постапката, определувајќи ѝ го рокот во кој е таа должна да го стори тоа, и за поднесеното барање да му поднесе доказ. При тоа органот што ја води управната постапка ќе ѝ обрне внимание на странката за последиците од пропуштањето. Рокот за барање да се поведе постапка за решение на претходното прашање почнува да тече од денот на правносилноста на заклучокот.

(3) Ако странката не поднесе во определениот рок доказ дека од надлежниот орган барала поведување на постапка по претходното прашање, ќе се смета дека странката што го поставила барањето се откажала од него, а органот што ја води управната постапка ќе ја запре постапката. Ако тоа не го сторил противната странка, органот ќе ја продолжи постапката и самиот ќе го расправи претходното прашање.

(4) Против заклучокот донесен според ставот 2 од овој член допуштена е посебна жалба.

Член 148

Постапката прекината поради решавање на претходното прашање кај надлежниот орган ќе продолжи откако решението донесено по тоа прашање ќе стане конечно.

5. Усна расправа

Член 149

Службеното лице што ја води постапката определува, по своја иницијатива или по предлог од странката, усна расправа во секој случај кога е тоа корисно за разјаснување на работата, а мора да ја определи:

1) во работите во кои учествуваат две или повеќе странки со противни интереси, или

2) кога треба да се изврши увид или сослушување на сведоци или вештаци.

Член 150

(1) Усната расправа е јавна.

(2) Службеното лице што ја води постапката може да ја исклучи јавноста за целата усна расправа или само за еден нејзин дел:

1) ако тоа го бараат разлозите на моралот или на јавната безбедност;

2) ако постои сериозна и непосредна опасност од смеќавање на усната расправа;

3) ако треба да се расправа за односите во некое семејство;

4) ако треба да се расправа за околностите што претставуваат службена, деловна, професионална, научна или уметничка тајна.

(3) Предлог за исклучување на јавноста може да стави и заинтересираното лице.

(4) За исклучувањето на јавноста се донесува заклучок кој мора да биде образложен и јавно објавен.

(5) При соопштувањето на решението јавноста не може да се исклучи.

Член 151

(1) Исклучувањето на јавноста не се однесува на странките, нивните полномошници и стручните помагачи.

(2) Службеното лице што ја води постапката може да допушти на усната расправа од која е исклучена јавноста да присуствуваат одделни службени лица, научни и јавни работници, ако е тоа од интерес за нивната служба односно научна работа. Службеното лице што ја води постапката ќе им обрне внимание на овие лица дека се должни да го чуваат како тајна она што ќе го дознаат на расправата.

Член 152

(1) Органот што ја води постапката е должен да презема сè што е потребно усната расправа да се изврши без отегнување и по можност без прекинување и одлагање.

(2) На лицата што се повикуваат на усната расправа мора да им се остави доволно време да се приготват за расправата и на неа да дојдат на време и без вонредни трошоци. На повиканите лица ќе им се остават, по правило, осум дена од доставувањето на поканата до денот на расправата.

Член 153

Кога за расправата на усната расправа е потребно познавање на планови, списи или други предмети, овие предмети треба да им се стават на увид на повиканите лица истовремено со определувањето на расправата, а во поканата за расправата да се назначи времето и местото кога и каде тие можат да се разгледаат.

Член 154

(1) Органот што ја води постапката е должен и јавно да го објави определувањето на усната расправа: кога постои опасност дека поединечните покани не ќе можат да се достават на време, кога постои веројатност дека има заинтересирани лица што уште не се појавиле како странки, или кога тоа го налагаат други слични разлози.

(2) Јавната објава на усната расправа треба да ги содржи сите податоци што мораат да бидат наведени во поединечната покана, како и покана да дојде на расправата секој што смета дека работата се однесува на неговите правно заштитени интереси. Оваа објава се соопштува на начинот пропишан во членот 94 од овој закон.

Член 155

Усната расправа ќе се одржи, по правило, во седиштето на органот што ја води постапката. Ако е потребен увид во местото надвор од седиштето на тој орган, усната расправа може да се одржи на местото на увидот. Органот што ја води постапката може да определи за усната расправа и друго место кога е тоа потребно поради значително намалување на трошоците или поради потемелно, побрзо или поедноставно расправање на работата.

Член 156

(1) Службеното лице што ја води постапката е должно на почетокот на усната расправа да утврди кои од повиканите лица се присутни, а во поглед на отсутните да провери дали поканите правилно им се доставени.

(2) Ако некоја од странките што уште не е сослушана не е дојдена на расправата а не е утврдено дека поканата правилно ѝ е доставена, службеното лице што ја води постапката ќе ја одложи расправата, освен во случајот кога усната расправа е објавена на време со јавна објава.

(3) Ако на усната расправа не дојде странката по чие барање е поведена постапката, макар што е уредно повикана, а од целокупната состојба на работата може да се претпостави дека странката го повлекла предлогот, органот што ја води постапката ќе ја запре постапката. Против заклучокот за тоа е допуштена посебна жалба. Ако не може да се претпостави дека странката го повлекла предлогот, или ако постапката во јавен интерес би морала

да се продолжи по службена должност, службеното лице, покрај околностите на случајот, ќе ја спроведе расправата без тоа лице, или ќе ја одложи.

(4) Ако странката против која е поведена постапката неоправдано изостане макар што е уредно повикана, службеното лице што ја води постапката може да ја спроведе расправата и без неа, а може на нејзин трошок и да ја одложи усната расправа, ако е тоа потребно заради правилно решение на работата.

Член 157

(1) Ако присутната странка, и покрај предупредувањето за последиците, не стави во текот на самата расправа забелешка за работата што се врши на расправата, ќе се смета дека нема забелешка. Ако таа странка подоцна стави забелешка за работата извршена на расправата, органот што решава за работата ќе ја цени и таа забелешка, ако таа може да има влијание врз решавањето на работата, и ако ќе е дадена по расправата со цел за отегнување на постапката.

(2) Ако странката што е повикана со јавно соопштение на поканата не е дојдена на расправата, а забелешки за работата извршена на расправата стави по расправата, овие забелешки ќе се земат предвид под условот од ставот 1 на овој член.

Член 158

(1) На усната расправа треба да се претресе и утврди она што е предмет на испитната постапка.

(2) Ако предметот не може да се претресе на една расправа, службеното лице што ја води постапката ќе ја прекине расправата и ќе го закаже колку што може побргу нејзиното продолжување. За ова продолжување службеното лице ќе ги преземе сите мерки што се пропишани за определување на усната расправа, а на присутните лица може усно да им ги соопшти тие мерки, како и времето и местото на продолжувањето на расправата. При продолжувањето на усната расправа службеното лице што ја води постапката ќе го изнесе во главни црти текот на дотогашната расправа.

(3) За изведувањето на писмените докази што дополнително ќе се поднесат не мора да се определува повторно усна расправа, но на странката ќе ѝ се даде можност да се изјасни за изведените докази.

Б. Докажување**1. Општи одредби****Член 159**

(1) Фактите врз основа на кои се донесува решение се утврдуваат со докази.

(2) Како доказно средство ќе се употреби сè што е годно за утврдување состојбата на работата и што му одговара на одделниот случај, како што се исправите, сведоците, изјавата на странката, вештаците, уводот.

Член 160

(1) Дали некој факт треба да се докажува или не, решава службеното лице што ја води постапката, според тоа дали тој факт може да има влијание на решавањето на работата. Доказите по правилно се изведуваат откако ќе се утврди што е во фактички поглед спорно или што треба да се докажува.

(2) Не треба да се докажуваат фактите што се општо познати.

(3) Исто така, не треба да се докажуваат фактите чие постоење законот го претпоставува, но е допуштено да се докажува непостоењето на тие факти, ако со законот не е определено поинаку.

Член 161

Ако е докажувањето пред органот што ја води постапката неизводливо, сврзано со несоразмерни трошоци или со голема загуба на време, докажувањето или одделни докази можат да се изведуваат пред замоленит орган.

Член 162

Кога е со пропис предвидено дека работата може да се реши врз основа на факти или околности што не се наполно докажани или со доказите само посредно се утврдуваат (факти и околности што се направени всројатни), изведувањето на доказите за таа цел не е врзано за одредбите на овој закон за изведувањето на доказите.

Член 163

(1) Ако на органот што решава за работата не му е познато правото што важи во странска држава, тој може да се информира за тоа кај Сојузниот секретаријат за правосудство.

(2) Органот што решава за работата може да побара од странката да поднесе јавна исправа издадена од надлежниот странски орган со која се потврдува кое право важи во странската држава. Допуштено е докажувањето на странското право противно на ваквата јавна исправа, ако не е предвидено поинаку со меѓународен договор.

2. Исправи

Член 164

(1) Исправата што во пропишана форма ја издал државен орган во границите на својата надлежност, како и исправата што во таква форма ја издала организација во работите што ги врши врз основа на јавни овластувања (јавна исправа), го докажува она што во неа се потврдува или се определува.

(2) Допуштено е да се докажува дека во таквата исправа фактите се неистинити потврдени, или дека самата исправа е неисправно составена.

Член 165

Ако на исправата е нешто прецртано, истрошено, или инаку избришано, вметнато, или ако на исправата постојат некакви други надворешни недостатоци, службеното лице што ја води постапката ќе оцени според сите околности дали со тоа и во која мера е намалена доказната вредност на исправата, или исправата наполно ја загубила доказната вредност за решавање на работата по која се води постапката.

Член 166

(1) Исправите што служат како доказ ги поднесуваат странките или ги прибувава органот што ја води постапката. Странката ја поднесува исправата во оригинал или во заверен препис, а може да ја поднесе и во прост препис. Кога странката ќе поднесе исправа во заверен препис службеното лице што ја води постапката може да бара странката да ја покаже оригиналната исправа, а кога ќе поднесе исправа во прост препис, службеното лице ќе утврди дали простиот препис му е верен на оригиналот.

(2) Ако некои факти или околности од страна на органот што за тоа бил надлежен се веќе утврдени или се посведочени во јавната исправа (како лична карта, извод од матичната книга), органот што ја води постапката ќе ги земе овие факти и околности за докажани. Кога е во прашање здобивање или губење на право, а постои веројатност дека тие факти и околности дополнително се измениле, или врз основа на посебни прописи треба посебно да се докажат, службеното лице ќе бара странката да поднесе посебни докази за тие факти и околности, или органот сам ќе ги прибави.

Член 167

(1) Службеното лице што ја води постапката може да ја повика странката што се повинува на некаква исправа да ја поднесе, ако со неа располага или ако може да ја прибави.

(2) Ако исправата се наоѓа кај противната странка, а оваа не сака доброволно да ја поднесе или покаже, службеното лице што ја води постапката ќе ја покажи таа странка да ја поднесе или покаже исправата на расправата, за да можат другите странки да се изјаснат за неа.

(3) Ако странката што е поканета да ја поднесе однесно покаже исправата не постапи по поканата, органот што ја води постапката ќе цени, со оглед на сите околности на случајот, од какво влијание е тоа за решавањето на работата.

Член 168

Ако исправата што ќе треба да се употреби како доказ во постапката се наоѓа кај државен орган, работна или друга организација што има јавно овластување за решавање по управни работи, а странката што се повикала на таа исправа не успеала да ја прибави, органот што ја води постапката ќе ја прибави оваа исправа по службена должност.

Член 169

(1) Ако исправата се наоѓа кај трето лице, а оваа не сака доброволно да ја покаже, органот што ја води постапката ќе го покани со заклучок тоа лице да ја покаже исправата на расправата, за да можат странките да се изјаснат за неа.

(2) Третото лице може да одбие да ја покаже исправата од истите причини како и да сведочи.

(3) Против третото лице што без оправдана причина ќе одбие да ја покаже исправата ќе се постапи како против оној што ќе одбие да сведочи.

(4) Против заклучокот со кој му се наредува да ја покаже исправата, како и против заклучокот за казната поради непокажување на исправата, третото лице има право на жалба, која го одлага извршувањето на заклучокот.

(5) Странката што се повикува на исправата која се наоѓа кај трето лице е должна да ги надомести трошоците што тоа лице ги имало во врска со покажувањето на исправата.

Член 170

(1) Исправите што не се составени на јазикот на кој се води постапката се поднесуваат и во заверен превод, ако е тоа потребно.

(2) Исправите издадени од страна на странски органи, кои во местото каде што се издадени важат како јавни исправи, имаат, под условите на заемност, иста доказна сила како и домашните јавни исправи, ако се прописно заверени.

Уверенија

Член 171

(1) Државните органи издаваат уверенија за фактите за кои водат службена евиденција, а и за други факти кога е тоа определено со закон.

(2) Под условите од ставот 1 на овој член, организациите издаваат уверенија за фактите во врска со работите што ги вршат врз основа на јавно овластување.

(3) Уверенијата за фактите за кои се води службена евиденција мораат да се издаваат согласно податоците од службената евиденција. Таквите уверенија имаат значење на јавна исправа.

Член 172

(1) Кога државен орган, работна или друга организација, врз основа на закон, издаваат уверенија за фактите за кои не водат службена евиденција, тие факти се утврдуваат во постапката пропишана со одредбите од оваа глава.

(2) Уверението издадено на начинот предвиден во ставот 1 на овој член не го врзува органот на кој му е поднесено како доказ, и кој треба да решава за работата. Овој орган може одново да ги утврдува фактите наведени во уверението.

3. Сведоци

Член 173

(1) Следок може да биде секое лице што било способно да го забележи фактот за кој има да сведочи и што е во состојба тоа свое забележување да го соопшти.

(2) Лицето што учествува во постапката во својство на службено лице не може да биде сведок.

Член 174

Секое лице што се повикува како сведок е должно да се одзове на поканата, а и да сведочи ако со овој закон не е определено поинаку.

Член 175

Не може да се испита како сведок лице што со својот исказ би ја повредило должноста за чување на службената, државната или воената тајна, додека надлежниот орган не го ослободи од таа должност.

Член 176

(1) Сведокот може да одбие да сведочи:

1) на одделни прашања на кои одговорот би го изложил на тежок срам, значителна имотна штета или кривично гонење него, неговиот роднина по крв во права линија, а во странична линија до третиот степен заклучно, неговиот брачен другар или роднина по сватовство до вториот степен заклучно и тогаш кога бракот престанал, како и неговиот старател или стараник, посвоител или посвоеник;

2) на одделни прашања на кои не би можел да одговори а да не ја повреди обврската односно правото да ја чува деловната, професионалната, уметничката или научната тајна;

3) за она што странката му го доверила на сведокот како на свој полномошник;

4) за она за што странката или друго лице му се исповедало на сведокот како на верски исповедник.

(2) Сведокот може да се ослободи од должноста да сведочи и за одделни други факти кога ќе изнесе важни причини за тоа. Ако е потребно, тој треба тие причини да ги направи веројатни.

(3) Сведокот не може поради опасност од некаква имотна штета да одбие да сведочи за правни работи при кои бил присутен како сведок, писар или посредник, за дејствија што ги презел во врска со спорниот однос како правен претходник или застапник на една од странките, како и за секое она дејствие за кое врз основа на посебни прописи е должен да поднесе пријава или да даде изјава.

Член 177

(1) Сведоците се сослушуваат поединечно, без присуство на оние сведоци што подоцна ќе се сослушаат.

(2) Сослушаниот сведок не смее да си отиде без дозвола од службеното лице што ја води постапката.

(3) Службеното лице што ја води постапката може веќе сослушаниот сведок да го сослуша повторно, а сведоците чии искази не се слагаат може да ги соочи.

(4) Лицето што поради болест или телесна неспособност не може да дојде по поканата, ќе се испита во својот стан.

Член 178

(1) На сведокот претходно ќе му се обрне внимание дека е должен да ја говори вистината, дека не смее ништо да премолчи и дека на својот исказ може да биде заколнат, па ќе му се предочат и последиците од давањето на лажан исказ.

(2) Од сведокот потоа ќе се земат општите лични податоци по овој ред: име и презиме, занимање, престојувалиште, место на раѓањето, години на возраста и брачна состојба. Ако е потребно, сведокот ќе биде испитан и за околностите што се однесуваат на неговата веродостојност како сведок во предметот кој е во прашање, а особено за неговите односи спрема странките.

(3) Службеното лице што ја води постапката ќе го поучи сведокот на кои прашања може да одбие да сведочи.

(4) Потоа на сведокот ќе му се поставуваат прашања за самиот предмет и ќе се покани да изнесе што му е познато за тоа.

(5) Не е допуштено да се поставуваат такви прашања што укажуваат на тоа како би требало да се одговори.

(6) Сведокот секогаш ќе се праша од каде му е познато она што го сведочи.

Член 179

(1) Ако сведокот не го знае јазикот на кој се води постапката, ќе се испита преку толкувач.

(2) Ако сведокот е глув, прашањата ќе му се поставуваат писмено, а ако е, нем ќе се покани да одговара писмено. Ако испитувањето не може да се изврши на овој начин, ќе се повика како толкувач лице што ќе може со сведокот да се разбере.

Член 180

(1) Откако ќе го сослуша сведокот, службеното лице што ја води постапката може да реши сведокот да положи заклетва на својот исказ. Нема да се заколнува сведокот што е малолетен или што не може достаточност да го разбере значењето на заклетвата.

(2) Заклетвата се полага усно со изговарање на овие зборови: „Се заколнувам дека за сè за што сум овде прашан сум ја зборувам вистината и дека ништо што за оваа работа знам не сум премолчил“.

(3) Немите сведоци што знаат да читаат и да пишуваат се заколнуваат на тој начин што го потпишуваат текстот на заклетвата, а глувите сведоци ќе го прочитаат текстот на заклетвата. Ако немите или глувите сведоци не знаат да читаат ниту да пишуваат, ќе се заколнат преку толкувач.

Член 181

(1) Ако сведокот што е уредно повикан не дојде, а изостанокот не го оправда, или без одобрение или оправдана причина се оддалечи од местото каде што треба да биде сослушан, органот што ја води постапката може да нареди да се доведе присилно и да ги поднесе трошоците на доведувањето, а може да го казни парично до 5.000 динари.

(2) Ако сведокот дојде, па без оправдана причина одбие да сведочи иако му е обрнато внимание на последиците на одбивањето, може да се казни парично до 5.000 динари, а ако и по тоа одбие да сведочи може да се казни парично до 10.000 динари. Заклучок за изрекување парична казна донесува службеното лице што ја води постапката во согласност со службеното лице овластено за решавање на работата, а кај замолен орган — во согласност со старешината на тој орган, односно со службеното лице овластено за решавање во слични работи.

(3) Ако сведокот дополнително го оправда својот изостанок, службеното лице што ја води постапката ќе го поништи заклучокот за казната или за трошоците. Ако сведокот дополнително се согласи да сведочи, службеното лице може да го поништи заклучокот за казната.

(4) Службеното лице што ја води постапката може да реши сведокот да ги надомести трошоците што ги предизвикал со својот изостанок или одбивање да сведочи.

(5) Против заклучокот за трошоците или паричната казна донесен врз основа на овој член, допуштена е посебна жалба.

4. Изјава на странката

Член 182

(1) Ако за утврдување на определен факт не постои непосреден доказ, или таков факт не може да се утврди врз основа на други доказни средства, за утврдување на тој факт може како доказно средство да се земе и усно дадената изјава на странката. Изјавата на странката може да се земе како доказно средство и во работи од мало значење ако определен факт би требало да се утврдува со сослушување на сведок кој живее во место оддалечено од седиштето на органот, или инаку, поради прибавување други докази, би било отежнато остварувањето на правото на странката.

(2) Со закон може да се пропише и во случаите, освен оние од ставот 1 на овој член, определени факти да можат да се докажуваат со изјава на странката.

(3) Веродостојноста на изјавата на странката се ценат според начелото пропишано во членот 8 на овој закон.

(4) Пред земањето на изјавата на странката службеното лице што ја води постапката е должно да ѝ обрне внимание на странката за кривичната и материјалната одговорност за давањето на лажна изјава.

5. Вештаци

Член 183

Кога за утврдување или оценка на некој факт важен за решавање на работата е потребно стручно знаење со кое не располага службеното лице што ја води постапката, ќе се изведе доказ со вештачење.

Член 184

(1) Ако докажувањето со вештачење би било несразмерно скапо во споредба со значењето или вредноста на предметот, работата ќе се реши врз основа на другите доказни средства.

(2) Во случајот од ставот 1 на овој член вештачење ќе се изврши ако странката го бара тоа и се согласи да ги поднесува трошоците.

Член 185

(1) Со цел за изведување на доказ со вештачење, службеното лице што ја води постапката определува, по службена должност или по предлог од странката, еден вештак, а кога ќе оцени дека е вештачењето сложено може да определи двајца или повеќе вештаци.

(2) За вештаци ќе се определат лица што се стручни, и тоа првенствено оние што имаат посебно овластување за давање на мислења по прашања од соодветната струка.

(3) Странката, по правило, претходно ќе се сослуша за личноста на вештакот.

(4) За вештак не може да се определи лице што не може да биде сведок.

Член 186

(1) Секој што има потребна стручна спрема мора да се прими за должноста вештак, освен ако службеното лице што ја води постапката го ослободи од тоа поради оправдани причини, како што е преоптовареноста со вештачење, со други работи и слично.

(2) Ослободување од должноста за вештачење може да бара и раководителот на органот или организацијата, каде што вештакот е запослен.

Член 187

(1) Вештакот може да одбие да вештачи од истите причини од кои сведокот да сведочи.

(2) Лицето запослено во државен орган ќе биде ослободено од должноста за вештачење кога врз основа на посебни прописи е ослободено од таа должност.

Член 188

(1) Во поглед на исклучувањето на вештаците согласно ќе се применуваат одредбите за исклучување на службените лица.

(2) Странката може да бара исклучување на вештакот и ако ги направи веројатни околностите што го доведуваат во прашање неговото стручно знаење.

(3) За исклучувањето на вештакот решава со заклучок службеното лице што ја води постапката.

Член 189

(1) Пред почетокот на вештачењето на вештакот треба да му се обрне внимание дека е должен предметот на вештачењето грижливо да го разгледа и во својот наод точно да го наведе што ќе го забележи и ќе го најде, како и своето образложено мислење да го изнесе непристрасно и во согласност со правилата на науката и вештината.

(2) Службеното лице што ја води постапката потоа му ги покажува на вештакот предметите што ќе треба овој да ги разгледа.

(3) Кога вештакот ќе го изложи својот наод и мислење, службеното лице што ја води постапката, како и странките, можат да му поставуваат прашања и да бараат објасненија во поглед на дадениот наод и мислење.

(4) Во поглед на сослушувањето на вештакот согласно ќе се применуваат одредбите на членот 178 од овој закон.

(5) Вештакот не полага заклетва.

Член 190

(1) На вештакот може да му се наложи да изврши вештачење и надзор од усната расправа. Во тој случај може да се бара вештакот да го образложи на усната расправа својот писмен наод и мислење.

(2) Ако се поставени повеќе вештаци, тие можат својот наод и мислење да го дадат заеднички. Ако не се слагаат, секој од нив одвоено ќе го изложи својот наод и мислење.

Член 191

(1) Ако наодот и мислењето на вештаците не се јасни или потполни, или ако наодите и мислењата на вештаците битно се разликуваат, или ако мислењето не е достаточно образложено, или се појави основано сомневање во точноста на даденото мислење, а тие недостатоци не можат да се отстранат ни со повторното сослушување на вештаците, ќе се обнови вештачењето со истите или други вештаци, а може да се побара и мислење од некоја научна или стручна установа.

(2) Мислење од некоја научна или стручна установа може да се бара и тогаш кога поради сложеноста на случајот или поради потребата од вршење анализа може оправдано да се претпостави дека на тој начин ќе се дојде до поточно мислење.

Член 192

(1) Ако вештакот што е уредно повикан не дојде а изостанокот не го оправда, или дојде но одбие да вештачи, или кога во оставениот му рок не го поднесе својот писмен наод и мислење, може да се казни парично до 5.000 динари. Ако поради неоправданиот изостанок на вештакот, поради неговото одбивање да вештачи, или поради пропуштањето да поднесе писмен наод и мислење, настанале трошоци во постапката, може да се определи тие трошоци да ги поднесе вештакот.

(2) Заклучок за парична казна или за плаќање на трошоците донесува службеното лице што ја води постапката во согласност со службеното лице овластено за решавање на работата, а кај замолен орган — во согласност со старешината на тој орган, односно со службеното лице овластено за решавање во слични работи.

(3) Ако вештакот дополнително го оправда својот изостанок, или дополнително го оправда тоа што својот писмен наод и мислење не ги поднесол на време, службеното лице што ја води постапката ќе го поништи заклучокот за паричната казна или за трошоците, а ако вештакот дополнително се согласи да вештачи, службеното лице може да го поништи заклучокот за паричната казна.

(4) Против заклучокот за трошоците или за паричната казна донесен врз основа на ставот 1 или 2 од овој член е допуштена посебна жалба.

6. Толкувачи

Член 193

На толкувачите согласно ќе се применуваат одредбите од овој закон што се однесуваат на вештаците.

7. Увид

Член 194

Увид се врши кога за утврдување на некој факт или за разјаснување на битни околности е потребно непосредно забележување на службеното лице што ја води постапката.

Член 195

(1) Странките имаат право да присуствуваат на увидот. Кои лица покрај странките ќе присуствуваат на увидот определува службеното лице што ја води постапката.

(2) Увидот може да се изврши и со учество на вештаци.

Член 196

Увидот на предметот што може без тешкотии да се донесе на местото каде што се води постапката ќе се изврши на тоа место, а инаку на местото каде што предметот се наоѓа.

Член 197

(1) Сопственикот или држателот на предметите, на просториите или на земјиштата што ќе треба да се разгледаат, или во кои односно на кои се наоѓаат предметите на увидот, или преку кои е потребно да се премине е должен да допушти да се изврши увидот.

(2) Ако сопственикот или држателот не допушти да се изврши увидот, согласно ќе се применат одредбите на овој закон за одбивањето на сведочење.

(3) Спрема сопственикот или држателот што без оправдана причина не допушти да се изврши увидот, можат да се применат истите мерки што се применуваат спрема сведокот што ќе одбие да сведочи (член 181 ст. 2, 3 и 4).

(4) Штетата што е нанесена при вршењето на увидот спаѓа во трошоците на постапката (член 113 став 1) и ќе му се надомести на сопственикот или на држателот. За тоа донесува заклучок органот што ја води постапката. Против тој заклучок е допуштена посебна жалба.

Член 198

Службеното лице што раководи со увидот ќе внимава увидот да не биде злоупотребен и да не биде повредена ничија деловна, професионална, научна или уметничка тајна.

8. Обезбедување на докази

Член 199

(1) Ако постои оправдан страв дека некој доказ не ќе може подоцна да се изведе или дека неговото изведување ќе биде отежнато, може, заради обезбедување на доказот, во секоја состојба на постапката, дури и пред да се поведе постапката, тој доказ да се изведе.

(2) Обезбедувањето на доказот се врши по службена должност или по предлог од странката односно од лицето што има правен интерес.

Член 200

(1) За обезбедување на доказот во текот на постапката е надлежен органот што ја води постапката.

(2) За обезбедување на доказот пред поведувањето на постапката е надлежен органот на чие подрачје се наоѓаат предметите што треба да се разгледаат, односно на чие подрачје престојуваат лицата што треба да бидат сослушани.

Член 201

(1) За обезбедување на доказот се донесува посебен заклучок.

(2) Против заклучокот со кој се одбива предлогот за обезбедување на доказот е допуштена посебна жалба, која не го прекинува текот на постапката.

Глава XII

РЕШЕНИЕ

1. Орган што донесува решение

Член 202

(1) Врз основа на фактите утврдени во постапката, органот надлежен за решавање донесува решение за работата што е предмет на постапката.

(2) Кога за работата решава колегијален орган, тој може да решава кога се присутни повеќе од половината негови членови, а решението го донесува со мнозинство гласови од присутните членови, ако со закон или со други прописи не е определено особено мнозинство. За решавањето на извршните совети важат посебни прописи.

Член 203

Кога со закон или друг пропис заснован на закон е определено за една работа да решаваат два или повеќе органи, секој од нив е должен да реши за таа работа. Овие органи ќе се спогодат кој од нив ќе издаде решение, а во решението мора да биде наведен актот на другиот орган.

Член 204

(1) Кога во закон или во пропис заснован врз закон е определено решение да донесува еден орган со претходна согласност од друг орган, решението се донесува откако другиот орган дал согласност. Органот што донесува решение е должен во своето решение да го наведе актот со кој другиот орган дал или одбил согласност, односно да наведе дека во пропишаниот рок другиот орган ниту дал ниту одбил согласност.

(2) Кога во закон или во пропис заснован врз закон е определено решение да донесува еден орган во согласност со друг орган, органот што донесува решение го составува и со списите на предметот му го праќа на согласност на другиот орган, кој може да даде согласност со потврда на самото решение или со посебен акт. Во таков случај решението е донесено кога другиот орган дал согласност, а се смета како акт на органот што го донесол.

(3) Одредбата од претходниот став важи и за случајот кога е во законот пропишано решение да донесува еден орган со потврда или одобрение од друг орган.

(4) Кога е со закон или со друг пропис определено дека надлежниот орган е должен пред донесувањето на решение да прибави мислење од друг орган, решение може да се донесе само по прибавеното мислење.

(5) Органот чија согласност или мислење е потребно за донесување на решение, е должен согласност односно мислењето да го даде во рок од еден месец од денот кога му е побарано, ако не е со посебни прописи определен друг рок. Ако овој орган во тој рок не го извести органот што го донесува решението дека дава или одбива согласност се смета дека дал согласност, а ако не даде никакво мислење, надлежниот орган може да донесе решение и без прибавено мислење, ако со посебни прописи не е определено поинаку.

Член 205

Ако службеното лице што ја водело постапката не е овластено да донесе решение, тоа е должно нацрт на решението да му поднесе на органот што донесува решение. Ова службено лице го потпишува нацртот на решението.

2. Форма и составни делови на решението

Член 206

(1) Секое решение мора како такво да се означи. По исклучок, со пропис и за правилата на службата може да се предвиди на решението да може да му се даде и друг назив.

(2) Решението се донесува писмено. По исклучок, во случаите предвидени со овој закон или со прописи донесени врз основа на закон, решението може да се донесе и усно.

(3) Писменото решение содржи: увод, диспозитив, образложение, упатство за правно средство, назив на органот со бројот и датумот на решението, потпис на службеното лице и печат на органот. Во случаите предвидени со закон или со пропис донесен врз основа на закон, решението не мора да содржи одделни од овие делови.

(4) И кога решението ќе се објави усно, мора да се издаде написмено, освен ако е со закон или со пропис донесен врз основа на закон определено поинаку.

(5) Решението мора да ѝ се достави на странката во оригинал или во заверен препис.

Член 207

(1) Уводот на решението содржи: назив на органот што го донесува решението, пропис за надлежноста на тој орган, име на странката и на нејзиниот законски застапник или полномошник ако го има и кратко означување на предметот на постапката.

(2) Ако е решението донесено од страна на два или повеќе органи, или со согласност, потврда или по прибавено мислење на друг орган, тоа треба да се наведе во уводот, а ако работата ја решил колегијален орган, во уводот се означува денот на седницата на која е решена работата.

Член 208

(1) Со диспозитивот се решава за предметот на постапката во целост и за сите барања на странките за кои во текот на постапката не е решено посебно.

(2) Диспозитивот мора да биде кус и определен, а кога е потребно може да се подели и на повеќе точки.

(3) Со диспозитивот може да се реши и за трошоците на постапката, ако ги имало, определувајќи го нивниот износ, кој е должен да ги плати, на кого и во кој рок. Ако во диспозитивот не се решава за трошоците, ќе се наведе дека за нив ќе се донесе посебен заклучок.

(4) Ако со решението се налага извршување на некое дејствие, во диспозитивот ќе се определи и рокот во кој тоа дејствие треба да се изврши.

(5) Кога е пропишано дека жалбата не го одлага извршувањето на решението, тоа мора да биде наведено во диспозитивот.

Член 209

(1) Во едноставните работи во кои учествува само една странка, како и во едноставните работи во кои во постапката учествуваат две или повеќе странки но ни една не му приговара на поставеното барање, а барањето се уважува, образложението на решението може да содржи само кусо излагање на барањето на странката и повикување на правните прописи врз основа на кои е решена работата. Во ваквите работи решението може да се издаде и на пропишан образец.

(2) Во другите работи образложението на решението содржи: кусо излагање на барањата на странките, утврдената фактичка состојба, по потреба и причините што биле решаваачки при оценката на доказите, причините поради кои не е уважено некое од барањата на странките, правните прописи и причини кои со оглед на утврдената фактичка состојба упатуваат на онакво решение какво е дадено во диспозитивот. Ако жалбата не го одлага извршувањето на решението, образложението содржи и повикување на прописот кој тоа го предвидува. Во образложението на решението мораат да бидат образложени и оние заклучоци против кои не е допуштена посебна жалба.

(3) Кога надлежниот орган со закон или со друг пропис заснован на закон е овластен да ја реши работата по слободна оценка, тој е должен во образложението да го наведе тој пропис и да ги изложи причините со кои се раководел при донесувањето на решението. Овие причини не мораат да се наведат кога е тоа во јавен интерес со закон или со уредба изречно предвидено.

Член 210

(1) Со упатството за правно средство странката се известува дали против решението може да изјави жалба или да поведе управен спор или друга постапка пред суд.

(2) Кога против решението може да се изјави жалба, во упатството се наведува на кого му се изјавува, а на кого, во кој рок и со колкава такса му се предава, како и дека може да се изјави и на записник.

(3) Кога против решението може да се поведе управен спор, во упатството се наведува на кој суд му се поднесува тужбата и во кој рок, а кога може да се поведе друга постапка пред суд, се наведува судот на кој може да му се обрне и во кој рок.

(4) Кога во решението е дадено погрешно упатство, странката може да постапи според прописите што важат или според упатството. Странката што ќе постапи според погрешното упатство, не може поради тоа да има штетни последици.

(5) Кога во решението не е дадено никакво упатство или упатството е непотполно, странката може да постапи според прописите што важат, а може во рок од осум дена да бара од органот што го донесол решението да го дополни решението. Во таков случај рокот за жалба односно за судска тужба тече од денот на доставувањето на дополнетото решение.

(6) Кога против решението е можно да се изјави жалба, а странката е погрешно упатена дека против тоа решение нема место за жалба или дека против него може да се поведе управен спор, рокот за жалба тече од денот на доставувањето на решението на судот со кое тужбата е отфрлена како недопуштена, ако странката веќе пред тоа не поднела жалба до надлежниот орган.

(7) Кога против решението не е можно да се изјави жалба а странката е погрешно упатена дека против тоа решение може да се жали, та изјавила жалба и поради тоа го пропуштила рокот за поведување управен спор, овој рок ѝ тече од денот на доставувањето на решението со кое жалбата ѝ е отфрлена, ако странката веќе пред тоа не повела управен спор.

Член 211

(1) Решението го потпишува службеното лице што го донесува.

(2) Решението што го донесло општинското односно околиското собрание или нивен собор го потпишува секретарот на собранието; решението што го донесол совет го потпишува старешината на органот на управата во чиј делокруг спаѓа односната работа, а ако решението го донесол друг колегијален орган го потпишува председавачот, ако со овој закон или со посебен пропис не е определено поинаку.

(3) Кога колегијалниот орган донесол потполно решение на странките им се издава заверен препис од решението, а кога работата ја решил со заклучок решението се изработува во согласност со тој заклучок, и заверен препис од таквото решение им се издава на странките.

Член 212

(1) Кога е во прашање работа што се однесува на поголем број определени лица, може за сите тие лица да се донесе едно решение, но тие морат да бидат именувани во диспозитивот, а во образложението на решението мораат да бидат изложени причините што на секое од нив се однесуваат. Ваквото решение мора да му се достави на секое од тие лица, освен во случајот предвиден во членот 90 од овој закон.

(2) Ако е во прашање работа што се однесува на поголем број лица што на органот не му се познати, може за сите нив да се донесе едно решение, но тоа мора да содржи такви податоци што од нив да може лесно да се утврди на кои лица се однесува решението (на пример, жителите или сопствениците на имотите во определена улица и сл.).

Член 213

(1) Во работите од помало значење во кои се задоволува барањето на странката а не се засага во јавниот интерес ниту во интерес на друго лице, решението може да се состои само од диспозитив

во вид на забелешка на списокот, ако причините за такво решение се очигледни и ако не е пропишано поинаку.

(2) Таквото решение, по правило, ѝ се соопштува на странката усно, а на писмено мора да ѝ се издаде ако таа го бара тоа.

(3) Таквото решение, по правило, не содржи образложение, освен ако е тоа според природата на работата потребно. Таквото решение може да се издаде на пропишан образец.

Член 214

(1) Кога е во прашање преземање на исклучително итни мерки со цел за обезбедување на јавниот мир и безбедност или заради отстранување на непосредна опасност за животот и здравјето на луѓето или за имотот, надлежниот орган, односно овластеното службено лице на надлежниот орган (член 35) може да донесе решение и усно.

(2) Органот што според ставот 1 на овој член донесол усно решение може да го нареди неговото извршување без одлагање.

(3) По барање на странката органот што донесол усно решение е должен да ѝ издаде на странката на писмено најдоцна за осум дена од донесувањето на усното решение. За вакво решение не се плаќа такса.

3. Делумно, дополнително и привремено решение

Член 215

(1) Кога за една работа се решава во повеќе точки а само некои од нив се дозреани за решавање, и кога ќе се покаже како целесобразно за тие точки да се реши со посебно решение, надлежниот орган може да донесе решение само за тие точки (делумно решение).

(2) Делумно решение се смета во поглед на правните средства и извршувањето како самостојно решение.

Член 216

(1) Ако надлежниот орган не решил со решението за сите прашања што биле предмет на постапката, тој може, по предлог од странката или по службена должност, да донесе посебно решение за прашањата кои со веќе донесеното решение не се опфатени (дополнително решение). Ако предлогот на странката за донесување дополнително решение биде одбиен, против заклучокот за тоа е допуштена посебна жалба.

(2) Ако предметот е веќе достаточено расправен, дополнително решение може да се донесе без повторно спроведување на испитна постапка.

Член 217

(1) Ако според околностите на случајот е неопходно пред окончувањето на постапката да се донесе решение со кое привремено се уредуваат спорните прашања или односи, такво решение се донесува врз основа на податоците што постојат во моментот на неговото донесување. Во таквото решение мора да биде изречно назначено дека е привремено.

(2) Донесувањето на привремено решение по предлог од странката надлежниот орган може да го обуслови со давање на обезбедување за штетата што би можела поради извршувањето на тоа решение да настане за противната странка во случај основното барање на предлагачот да не биде уважено.

(3) Со решението за главната работа што се донесува по окончувањето на постапката се укинува привременото решение донесено во текот на постапката.

4. Рок за издавање на решение

Член 218

(1) Кога постапката се поведува по повод барањето на странката, а пред донесувањето на решение не е потребно да се спроведува посебна испитна постапка, ниту постојат други причини по-

ради кои не може да се донесе решение без одлагање (решавање на претходно прашање и др.), надлежниот орган е должен да донесе решение и да ѝ го достави на странката што поскоро, а најдоцна во рок од еден месец сметајќи од денот на предавањето на уредно барање, ако со посебен пропис не е определен покус рок. Во другите случаи кога постапката се поведува по повод на барањето на странката, надлежниот орган е должен да донесе решение и да ѝ достави на странката најдоцна во рок од два месеца, ако со посебен пропис не е определен покус рок.

(2) Ако надлежниот орган против чие решение е допуштена жалба не го донесе решението во пропишаниот рок, странката има право на жалба непосредно до органот од повисок степен, како нејзиното барање да е одбиено.

5. Исправање на грешките во решението

Член 219

(1) Органот што го донесол решението односно службеното лице што го потпишало или издало решението, може во секое време да ги исправи грешките во имињата или броевите, пишувањето или сметањето, како и други очигледни неточности во решението или во неговите заверени преписи.

(2) За исправката се донесува посебен заклучок. Белешката за исправката се запишува во оригиналот на решението, а ако е тоа можно и во сите заверени преписи што им се доставени на странките. Белешката ја потпишува службеното лице што го потпишало заклучокот за исправката.

(3) Против заклучокот со кој веќе донесеното решение се исправа, или со кој се одбива предлогот за исправање, е допуштена посебна жалба.

Глава XIII

ЗАКЛУЧОК

Член 220

(1) Со заклучок се решава за прашањата што се однесуваат на постапката.

(2) Со заклучок се решава и за оние прашања што како споредни ќе се појават во врска со спроведувањето на постапката, а што не се решаваат со решение.

Член 221

(1) Заклучокот го донесува службеното лице што го врши она дејствие од постапката при кое се појавило прашањето што е предмет на заклучокот, ако со овој закон или со други прописи не е определено поинаку.

(2) Ако со заклучокот се налага извршување на некое дејствие, ќе се определи и рокот во кој тоа дејствие ќе треба да се изврши.

(3) Заклучокот им се соопштува на заинтересираните лица усно, а на писмено се издава на барање на лицето што може против заклучокот да изјави посебна жалба, или кога може веднаш да се бара извршување на заклучокот.

Член 222

(1) Против заклучокот може да се изјави посебна жалба само кога е тоа со закон изречно предвидено. Таквиот заклучок мора да биде образложен и да содржи и упатство за жалба.

(2) Жалбата се изјавува во ист рок, на ист начин и на истиот орган како и жалбата против решението.

(3) Заклучоците против кои не е допуштена посебна жалба можат заинтересираните лица да ги побиваат со жалбата против решението, освен ако жалбата против заклучокот со овој закон е исклучена.

(4) Жалбата не го одлага извршувањето на заклучокот освен ако е со закон или со самиот заклучок определено поинаку.

ТРЕТ ДЕЛ ПРАВНИ СРЕДСТВА

Глава XIV

ЖАЛБА

1. Право на жалба

Член 223

(1) Против решението донесено во прв степен странката има право на жалба.

(2) Јавниот обвинител, јавниот правобранител и други државни органи, кога се со закон овластени, можат да изјават жалба против решението со кое е повреден законот во корист на поединец или на правно лице а на штета на општествената заедница.

Член 224

(1) Против првостепеното решение на државен секретаријат, сојузен или републички секретаријат и друг самостоен сојузен или републички орган на управата може да се изјави жалба само кога е тоа со закон или со уредба предвидено, како и во случајот кога е во прашање работа по која е исклучен управен спор.

(2) Против решението на Сојузниот или републичкиот извршен совет или на извршниот совет на автономна покраина, како и против решенијата на нивните одбори и комисии, не може да се изјави жалба.

2. Надлежност на органите за решавање по жалба

Член 225

По жалбата против решението што во прв степен го донесол органот на управата решава соодветниот орган на управата од непосредно повисок степен, освен ако е со закон определено поинаку.

Член 226

(1) По жалбата против решението на општински совет решава соодветниот околински совет, а по жалбата против првостепеното решение на околинскиот совет — соодветниот републички орган на управата.

(2) Против решението на општинското или околинското собрание или на некој нивен совет не може да се изјави жалба.

Член 227

(1) По жалбата против првостепеното решение на сојузниот или републичкиот орган на управата кој е во состав на друг орган на управата решава органот во чиј состав е органот што го донесол решението, освен ако е со посебен пропис определено по жалбата да решава друг орган.

(2) Кога против првостепеното решение на самостоен сојузен или републички орган на управата спрема кој надзор во поглед на законитоста на работата врши друг орган на управата може да се изјави жалба (член 224 став 1), по жалбата решава органот на управата што го врши надзорот, ако со посебен пропис за тоа не е предвидена надлежност на извршниот совет.

(3) Кога е со посебен пропис предвидено да може да се изјави жалба против првостепеното решение на државен секретаријат, на сојузен или републички секретаријат или на друг орган на управата што е под непосреден надзор на извршниот совет, по жалбата решава соодветниот извршен совет.

Член 228

(1) По жалбата против решението донесено врз основа на членот 203 или 204 од овој закон решава органот што е надлежен за решавањето по жалбата против решението на органот што го издал (член 203) односно донесол (член 204), побиваното решение, ако со посебен пропис не е определено по жалбата да решава друг орган. Второстепениот орган може само да го поништи побиваното решение, а не може да го измени.

(2) Ако органот што според ставот 1 на овој член би требало да решава жалбата дал согласност, одобрение или потврд

шение, по жалбата решава органот од непосредно повисок степен од тој орган, а ако таков орган нема, против ваквото решение може непосредно да се поведе управен спор.

Член 229

(1) По жалбата против решение што ќе го донесе работна или друга организација во вршење јавно овластување решава вишиот орган на самоуправување на истата организација, ако со закон не е пропишано по жалбата да решава заедницата или друго здружение во кое е зачлената организацијата, или некој државен орган.

(2) Ако нема орган кој според ставот 1 на овој член би можел да решава по жалбата, првостепеното решение е конечно.

3. Рок за жалба

Член 230

(1) Жалбата се поднесува во рок од петнаесет дена, ако со закон не е определено поинаку.

(2) Рокот за жалба за секое лице и за секој орган на кои им се доставува решението се смета од денот на доставувањето на решението.

Член 231

(1) Во текот на рокот за жалба решението не може да се изврши. Кога е жалбата прописно изјавена, решението не може да се изврши сè додека решението што е донесено по жалбата не ѝ се достави на странката.

(2) По исклучок, решението може да се изврши во жалбениот рок како и откако жалбата е изјавена, ако е тоа предвидено со закон, ако се работи за преземање на итни мерки (член 141 точка 4), или ако поради одлагањето на извршувањето би ѝ била на некоја странка нанесена штета што не би можела да се поправи. Во последниот случај може да се бара соодветно обезбедување од странката во чиј интерес се спроведува извршувањето и со ова обезбедување да се обуслови извршувањето.

4. Содржина на жалбата

Член 232

(1) Во жалбата мора да се наведе решението што се побива, означуваќи го називот на органот што го донесол, како и бројот и датумот на решението. Доволно е жалителот да изложи во жалбата во кој поглед е незадоволен со решението, но жалбата не мора да ја образложи посебно.

(2) Во жалбата можат да се изнесуваат нови факти и нови докази, но жалителот е должен да образложи поради што не ги изнесол нив во првостепената постапка.

(3) Ако во жалбата се изнесени нови факти и нови докази, а во постапката учествуваат две или повеќе странки со спротивни интереси, кон жалбата се прилагаат уште и онолку преписи колку такви странки има. Во таков случај органот на секоја таква странка ѝ доставува препис од жалбата и ѝ остава рок да се изјасни за новите факти и докази. Овој рок не може да биде пократок од осум, ниту подолг од петнаесет дена.

5. Предавање на жалбата

Член 233

(1) Жалбата му се предава непосредно или му се праќа по пошта на органот што го донесол првостепеното решение или на второстепениот орган.

(2) Ако жалбата му е предадена или испратена непосредно на второстепениот орган, тој веднаш му ја праќа на органот од прв степен.

6. Работа на првостепениот орган по жалбата

Член 234

(1) Органот од прв степен испитува дали жалбата допуштена, благовремена и изјавена од овластено лице.

(2) Недопуштената, неблагоприятната или од неовластено лице изјавената жалба органот од прв степен ќе ја отфрли со свое решение.

(3) Благовременоста на жалбата што му е предадена или испратена непосредно на второстепениот орган, органот од прв степен ја цени според денот кога му е предадена односно испратена на второстепениот орган.

(4) Против решението со кое е отфрлена жалбата врз основа на ставот 2 од овој член, странката има право на жалба. Ако органот од повисок степен најде дека жалбата е оправдана, ќе реши наедно и по жалбата што била отфрлена.

Член 235

(1) Ако органот што го донесол решението најде дека е жалбата оправдана, а не е потребно да се спроведува нова испитна постапка, може работата да ја реши поинаку и со ново решение да го замени решението што со жалбата се побива.

(2) Против новото решение странката има право на жалба.

Член 236

(1) Ако органот што го донесол решението најде по повод на жалбата дека спроведената постапка била непотполна, а дека тоа можело да биде од влијание на решавањето за работата, тој може постапката да ја надополни согласно одредбите на овој закон.

(2) Органот што го донесол решението ќе ја надополни постапката и тогаш кога жалителот ќе изнесе во жалбата такви факти и докази што би можеле да бидат од влијание за поинакво решение на работата, ако на жалителот морала да му биде дадена можност да учествува во постапката што му претходела на донесувањето на решението а таа можност не му била дадена, или му била дадена а тој пропуштил да ја користи, но во жалбата го оправдал тоа пропуштање.

(3) Според резултатот на дополнетата постапка, органот што го донесол решението може во границите на барањето на странката да ја реши работата поинаку, и со ново решение да го замени решението што со жалбата се побива.

(4) Против новото решение странката има право на жалба.

Член 237

Кога е решението донесено без претходно спроведена посебна испитна постапка што била задолжителна, или кога е донесено според членот 141 точ. 1, 2 или 3 од овој закон но на странката не ѝ била дадена можност да се изјасни за фактите и околностите што се од важност за донесување на решение, а странката во жалбата бара испитната постапка да се спроведе, односно да ѝ се даде можност да се изјасни за таквите факти и околности, првостепениот орган е должен да ја спроведе таа постапка. По спроведувањето на постапката првостепениот орган може да го уважи барањето од жалбата и да донесе ново решение.

Член 238

(1) Кога органот што го донесол решението ќе најде дека поднесената жалба е допуштена, благовремена и изјавена од овластено лице, а со ново решение не го заменил решението што се побива со жалбата, тој е должен без одлагање да му ја испрати жалбата на органот надлежен за решавање по жалбата.

(2) Кон жалбата е должен да ги приложи сите списи што се однесуваат на предметот.

7. Решавање на второстепениот орган по жалбата

Член 239

(1) Ако е жалбата недопуштена, неблагоприятна или изјавена од неовластено лице, а првостепениот орган пропуштил да ја отфрли поради тоа, ќе ја отфрли органот што е надлежен за решавање по жалбата,

(2) Ако жалбата не ја отфрли, второстепениот орган го зема предметот во решавање.

(3) Второстепениот орган може да ја одбие жалбата, да го поништи решението во целост или делумно, или да го измени.

Член 240

(1) Второстепениот орган ќе ја одбие жалбата кога ќе утврди дека постапката што му претходела на решението е спроведена правилно и дека е решението правилно и на закон засновано, а жалбата е неоснована.

(2) Второстепениот орган ќе ја одбие жалбата и кога ќе најде дека во првостепената постапка имало недостатоци, но дека тие се такви што не можеле да имаат влијание врз решението на работата.

(3) Кога второстепениот орган ќе најде дека првостепеното решение е засновано на закон, но поради други причини а не поради оние што се наведени во решението, тој во своето решение ќе ги изложи тие причини, а жалбата ќе ја одбие.

Член 241

(1) Ако второстепениот орган утврди дека во првостепената постапка е сторена неправилност што го прави решението ништовно (член 266), ќе го огласи таквото решение за ништовно, како и оној дел од постапката што е извршен по таа неправилност.

(2) Ако второстепениот орган утврди дека првостепеното решение го донесол ненадлежен орган, ќе го поништи тоа решение по службена должност и предметот ќе му го достави на надлежниот орган на решавање.

Член 242

(1) Кога второстепениот орган ќе утврди дека во првостепената постапка фактите се непотполно или погрешно утврдени, дека во постапката не се водело сметка за правилата на постапката што би биле од влијание врз решението на работата, или дека диспозитивот на побиваното решение е нејасен или е во противречност со образложението, тој ќе ја надополни постапката и ќе ги отстрани изложениите недостатоци било сам, било преку првостепениот орган или некој замолен орган. Ако второстепениот орган најде дека врз основа на фактите утврдени во надополнетата постапка работата мора да се реши поинаку отколку што е решена со првостепеното решение, тој со свое решение ќе го поништи првостепеното решение и сам ќе ја реши работата.

(2) Ако второстепениот орган најде дека недостатоците на првостепената постапка побрзо и поекономично ќе ги отстрани првостепениот орган, тој со свое решение ќе го поништи првостепеното решение и ќе му го врати предметот на првостепениот орган на повторна постапка. Во тој случај првостепениот орган е должен да постапи во сè според забелешките на второстепениот орган и да донесе ново решение. Против новото решение странката има право на жалба.

Член 243

(1) Ако второстепениот орган утврди дека во првостепеното решение погрешно се опенети доказите, дека од утврдените факти е изведен погрешен заклучок во поглед на фактичката состојба, дека е погрешно применет правниот пропис врз основа на кој се решава работата, или ако најде дека врз основа на слободната оценка требало да се донесе поинакво решение, тој со свое решение ќе го поништи првостепеното решение и сам ќе ја реши работата.

(2) Ако второстепениот орган утврди дека е решението правилно во поглед на утврдените факти и во поглед на примената на законот, но дека целта поради која е донесено решението може да се постигне и со други средства поповолни за странката, ќе го измени првостепеното решение во таа смисла.

Член 244

(1) Со цел за правилно решение на работата второстепениот орган може по повод на жалбата да го измени првостепениот решение во корист на жалителот и вон барањето поставено во жалбата, а во рамките на барањето поставено во првостепената постапка, ако со тоа не се навредува правото на друго лице.

(2) Со истата цел второстепениот орган може по повод на жалбата да го измени првостепениот решение на штета на жалителот, но само од некоја од причините предвидени во чл. 262, 265 и 266 од овој закон.

Член 245

(1) Одредбите од овој закон што се однесуваат на решението согласно се применуваат и на решенијата што се донесуваат по жалбата.

(2) Во образложението на второстепеното решение мораат да се оценат и сите наводи од жалбата. Ако веќе првостепениот орган во образложението на своето решение правилно ги оценил наводите што во жалбата се изнесуваат, второстепениот орган може да се повика на разлогите од првостепеното решение.

8. Жалба кога првостепено решение не е донесено**Член 246**

(1) Ако жалбата ја изјавила странката по чие барање првостепениот орган е донесол решение (член 218 став 2), второстепениот орган ќе бара првостепениот орган да му ги соопшти причините поради кои не е донесено решение во рокот. Ако најде дека не е донесено решение во рокот поради оправдани причини, или поради вина на странката, ќе му определи на првостепениот орган рок за донесување решение, кој не може да биде подолг од еден месец. Ако причините поради кои не е донесено решение во рокот не се оправдани, второстепениот орган ќе бара првостепениот орган да му ги испрати списите на предметот.

(2) Ако второстепениот орган може да ја реши работата според списите на предметот, тој ќе донесе свое решение, а ако не може, ќе ја спроведе постапката сам и со свое решение ќе ја реши работата. По исклучок, ако второстепениот орган најде дека постапката побргу и поекономично ќе ја спроведе првостепениот орган, тој ќе му наложи да го стори тоа и собраните податоци да му ги достави во определен рок, и потоа сам ќе ја реши работата. Ваквото решение е конечно.

9. Рок за донесување решение по жалбата**Член 247**

Решение по жалбата мора да се донесе и да ѝ се достави на странката штом ќе биде тоа можно, а најдоцна во рок од два месеца сметајќи од денот на предавањето на жалбата, ако со посебен пропис не е определен покус рок.

10. Доставување на второстепеното решение**Член 248**

Органот што ја решил работата во втор степен му го испраќа, по правилно, своето решение со списите на предметот на првостепениот орган, кој им го доставува решението на странките.

Глава XV**ОБНОВА НА ПОСТАПКАТА****1. Поведување на обновата на постапката****Член 249**

Постапката окончана со решение против кое нема редовно правно средство во управната постапка (конечно во управната постапка) ќе се обнови:

1) ако се дознае за нови факти, или се најде или се здобие можност да се употребат нови до-

кази кои, сами или во врска со веќе изведените и употребените докази, би можеле да доведат до поинакво решение ако тие факти односно докази биле изнесени или употребени во поранешната постапка;

2) ако решението е донесено врз основа на лажна исправа или лажен исказ на сведоците или вещтаците, или ако е дојдено како последица на некое дело казниво по кривичниот закон;

3) ако решението се заснова на пресуда донесена во кривичната постапка или во постапката по стопански престап, а таа пресуда е правносилно укинатата;

4) ако решението поволно за странката е донесено врз основа на неистинити наводи на странката со кои органот што ја водел постапката бил доведен во заблуда;

5) ако решението на органот што ја водел постапката се заснова на некое претходно прашање, а надлежниот орган тоа прашање подоцна го решил во битните точки поинаку;

6) ако во донесувањето на решението учествувало службено лице што според законот морало да биде исклучено;

7) ако решението го донесло службено лице на надлежниот орган што не било овластено за негово донесување;

8) ако колегијалниот орган што го донесол решението не решавал во состав предвиден со постојните прописи или ако за решението не гласало пропишаното мнозинство;

9) ако на лицето што требало да учествува во својство на странка не му била дадена можност да учествува во постапката;

10) ако странката не ја застапувал законски застапник, а според законот требало да ја застапува.

Член 250

(1) Обнова на управната постапка може да бара странката, а органот што го донесол решението со кое постапката е окончана може да поведе обнова на постапката по службена должност.

(2) Поради околностите наведени во чл. 249 точ. 1, 6, 7 и 8 од овој закон странката може да бара обнова на постапката само ако без своја вина не била во состојба во поранешната постапка да ги изнесе околностите поради кои бара обнова.

(3) Од причините наведени во членот 249 точ. 6 до 10 од овој закон странката не може да бара обнова на постапката, ако таа причина без успех била изнесена во поранешната постапка.

(4) Јавниот обвинител може да бара обнова на постапката под истите услови како и странката.

Член 251

Ако решението по кое се бара обнова на управната постапка било предмет на управен спор, обнова може да се дозволи само поради оние факти што ги утврдил органот во поранешната управна постапка, а не и поради оние што ги утврдил судот во својата постапка.

Член 252

(1) Странката може да бара обнова на постапката во рок од еден месец, и тоа:

1) во случајот од членот 249 точка 1 — од денот кога странката можела да изнесе нови факти односно да употреби нови докази;

2) во случајот од членот 249 точ. 2 и 3 — од денот кога странката дознала за правносилната пресуда во кривичната постапка, или во постапката по стопански престап, а ако постапката не може да се спроведе, од денот кога дознала за запирањето на таа постапка или за околностите поради кои постапката не може да се поведе;

3) во случајот од членот 249 точка 5 — од денот кога странката можела да го употреби новиот акт (пресуда, решение);

4) во случајот од членот 249 точ. 4, 6, 7 и 8 — од денот кога странката дознала за причината на обновата;

5) во случајот од членот 249 точ. 9 и 10 — од денот кога решението ѝ е доставено на странката.

(2) Ако рокот определен во ставот 1 од овој член би почнал да тече пред да стане решението конечно во управната постапка, тој рок ќе се смета од денот кога решението ќе стане конечно, односно од доставувањето на конечното решение од пови-сокиот орган.

(3) По истекот на рокот од пет години од доставувањето на решението на странката обнова не може да се бара ниту може да се поведе по службена должност.

(4) По исклучок, и по рокот од пет години обнова може да се бара односно да се поведе само од причините наведени во членот 249 точ. 2, 3 и 5 од овој закон.

Член 253

Странката е должна во предлогот за обнова на постапката да ги направи веројатни околностите врз кои го заснова предлогот, како и околности дека предлогот е ставен во законскиот рок.

2. Решавање за обновата на постапката

Член 254

(1) Предлогот за обнова на постапката странката му го предава или испраќа на органот што за предметот решавал во прв степен или на органот што го донесол решението со кое е окончана постапката.

(2) За предлогот за обнова решава оној орган што го донесол решението со кое постапката е окончана.

(3) Кога обнова се бара по решение што е донесено во втор степен, првостепениот орган што ќе го прими предлогот за обнова ќе ги приклучи списите на предметот кон предлогот и ќе му ги испрати на органот што решавал во втор степен.

Член 255

(1) Кога органот што е надлежен за решавање по предлогот за обнова ќе прими предлог, тој е должен да испита дали предлогот е благовремен и изјавен од страна на овластено лице, и дали околностиа врз која се заснова предлогот е сторена веројатна.

(2) Ако условите од претходниот став не се исполнети, надлежниот орган со свој заклучок ќе го отфрли предлогот.

(3) Ако условите од ставот 1 на овој член се исполнети, надлежниот орган ќе испита дали околностите односно доказите што се изнесуваат како причина за обнова се такви да би можеле да доведат до поинакво решение, па ако утврди дека не се, ќе го одбие предлогот со свое решение.

Член 256

(1) Ако надлежниот орган не го отфрли ниту одбие предлогот за обнова врз основа на членот 255 од овој закон, ќе донесе заклучок обновата на постапката да се дозволи и ќе определи во кој обем ќе се обнови постапката. Поранешните дејствија во постапката на кои не влијаат причините на обновата нема да се повторуваат.

(2) Кога е тоа според околностите на случајот можно, а е во интерес на забрзувањето на постапката, надлежниот орган може, штом ќе го утврди постоењето на услови за обнова, да премине на оние дејствија од постапката што ќе треба да се обноват, не донесувајќи посебен заклучок со кој обновата се дозволува.

(3) Кога по предлогот за обнова решава второстепениот орган, тој сам ќе ги изврши потребните дејствија во обновената постапка, а по исклучок, ако најде дека тие дејствија побргу и поекономично ќе ги изврши првостепениот орган, ќе му наложи да го стори тоа и да му го испрати материјалот за тоа во определен рок.

Член 257

Врз основа на податоците прибавени во поранешната и во обновената постапка, надлежниот орган донесува решение за работата што била предмет на постапката, и со него може поранешното

решение што било предмет на обновата да го остави во сила или да го замени со ново. Во овој друг случај, а со оглед на сите околности на поодделниот случај, органот може поранешното решение да го поништи или укине.

Член 258

Против заклучокот донесен по предлогот за обнова на постапката, како и против решението донесено во обновената постапка, може да се изјави жалба само кога тој заклучок односно решението го донесол првостепениот орган. Ако заклучокот или решението го донесол второстепениот орган, може непосредно да се поведе управен спор.

Член 259

(1) Предлогот за обнова на постапката, по правило, не го одлага извршувањето на решението по кое се бара обнова, но органот што е надлежен за решавање по предлогот, ако смета дека предлогот за обнова ќе биде уважен, може да реши да се одложи извршувањето додека не се реши за прашањето на обновата на постапката.

(2) Заклучокот со кој се дозволува обнова на постапката го одлага извршувањето на решението против кое е дозволена обнова.

Глава XVI

ОСОБЕНИ СЛУЧАИ НА ПОНИШТУВАЊЕ, УКИНУВАЊЕ И МЕНУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ

1. Менување и поништување на решение во врска со управен спор

Член 260

Органот против чие решение благовремено е поведен управен спор може до окончувањето на спорот, ако ги уважава сите барања на тужбата, да го поништи или да го измени своето решение од оние причини од кои судот би можел да го поништи таквото решение, ако со тоа не се навредува правото на странката во управната постапка или на третото лице.

2. Барање за заштита на законитоста

Член 261

(1) Против правносилното решение донесено во работа во која не може да се води управен спор јавниот обвинител има право да подигне барање за заштита на законитоста, ако смета дека е со решението повреден законот.

(2) Барањето за заштита на законитоста според одредбата на ставот 1 од овој член може да се подигне во рок од еден месец од денот кога решението му е доставено на јавниот обвинител, а ако не му е доставено — во рок од шест месеци од денот на доставувањето на странката.

(3) Барањето за заштита на законитоста го подига сојузниот јавен обвинител кога за барањето решава сојузен орган, а републичкиот јавен обвинител — кога за барањето решава републички орган.

(4) За барањето за заштита на законитоста против решение што во управната постапка го донесол сојузен орган на управата или организација над која надзорот го врши сојузен орган, решава сојузниот орган на управата што е надлежен за решавање по жалбата против побиваното решение, а ако таков орган на управата нема — Сојузниот извршен совет. Во другите случаи по барањето за заштита на законитоста решава републичкиот орган на управата надлежен за работата за каква во решението се работи, а ако таков орган на управата нема — републичкиот извршен совет.

(5) По повод на барањето за заштита на законитоста надлежниот орган може да го укине побиваното решение или да го одбие барањето. Против решението донесено по барањето за заштита на законитоста не е допуштена жалба.

3. Поништување и укинување по правото на надзор**Член 262**

(1) Решението што е конечно во управната постапка надлежниот орган ќе го поништи по правото на надзор:

1) ако решението го донесол стварно ненадлежен орган, а не се работи за случајот предвиден во членот 266 точка 1 од овој закон;

2) ако во истата работа порано е донесено правносилно решение со кое таа управна работа е решена поинаку;

3) ако решението го донесол еден орган без согласност, потврда, одобрение или мислење на друг орган, а ова е потребно според законот или друг пропис заснован на закон;

4) ако решението го донесол месно ненадлежен орган.

(2) Решението што е конечно во управната постапка може да се укине по правото на надзор ако е со него очигледно повреден материјалниот закон. Во работите во кои учествуваат две или повеќе странки со спротивни интереси решението може да се укине само по согласување на заинтересираните странки.

(3) Ако за донесувањето на решение е надлежен орган на управата или совет на општина односно околија, а решението го донесол совет, собор или самото собрание, таквото решение не може да се поништи врз основа на ставот 1 точка 1 од овој член поради тоа што не го донесол надлежен орган на управата, односно совет.

Член 263

(1) Решението може да го поништи или укине по правото на надзор секој орган од повисок степен од органот што го донесол решението. Ако нема орган од повисок степен, решението може да го поништи или укине органот што врши надзор во поглед на законитоста на работата над органот што го донесол решението.

(2) Надлежниот орган донесува решение за поништување по службена должност, по барање на странката или јавниот обвинител, а решение за укинување по службена должност или по барање на јавниот обвинител.

(3) Решение за поништување врз основа на точ. 1, 2 и 3 од ставот 1 на членот 262 од овој закон може да се донесе во рок од пет години, а врз основа на точката 4 на ставот 1 од тој член — во рок од една година од денот кога решението станало конечно во управната постапка. Решение за укинување врз основа на ставот 2 од членот 262 на овој закон може да се донесе во рок од една година од денот кога решението станало конечно во управната постапка.

(4) Против решението донесено врз основа на членот 262 од овој закон не е допуштена жалба, туку против него може непосредно да се поведе управен спор.

4. Укинување и менување на правносилно решение со согласност или по барање на странката**Член 264**

(1) Правносилно решение може да се укине или измени со согласност од лицата што врз основа на тоа решение се здобиле со некое право, ако тоа не му се противи на законот или на друг пропис заснован врз закон, или не се навредува правото на некое трето лице.

(2) Под условите од ставот 1 на овој член а по барање на странката, може да се укине или измени и правносилно решение кое е неповолно за странката. Ако странката во своето барање за укинување

или менување на решението изнесе дека со решението е повреден материјален закон, надлежниот орган е должен по барањето да донесе решение.

(3) Измената на решение врз основа на овој член дејствува само во иднина.

(4) Решението врз основа на ст. 1 и 2 од овој член го донесува органот што го донесол поранешното решение. Ако тој орган е укинат или престанал да биде надлежен во работата за каква се работи, решението го донесува органот што е надлежен за таа работа во време на донесувањето на решението.

(5) Жалбата против новото решение е допуштена само ако тоа решение го донесол првостепениот орган. Против првостепеното односно второстепеното решение донесено врз основа на овој член може да се поведе управен спор, само ако со тоа решение е ценета оправданоста на барањето.

5. Вовредно укинување**Член 265**

(1) Извршното решение може да се укине ако е тоа потребно со цел за отстранување на тешка и непосредна опасност за животот и здравјето на луѓето, за јавната безбедност, за јавниот мир и поредок или за јавниот морал, или со цел за отстранување на растројувањата во народното стопанство, ако тоа не би можело да се отстрани успешно со други средства, со кои помалку би се засегнувало во здобиените права. Решението може да се укине и само делумно, во обемот колку што е неопходно да се отстрани опасноста или да се заштитат наведените општи општествени интереси.

(2) Решението според ставот 1 од овој член го донесува органот што го донесол решението што се менува или се укинува. Под условите од ставот 1 на овој член решението може да го донесе и органот на управата од повисок степен, а ако ваков нема — органот што врши надзор во поглед на законитоста на работата над органот што го донесол решението.

(3) Против решението со кое се укинува поранешното решение е допуштена жалба. Ако над органот што го донесол решението за укинување на поранешното решение нема орган од непосредно повисок степен, против таквото решение може непосредно да се поведе управен спор.

(4) Странката која поради укинувањето на решението трпи штета има право на надоместок само на фактичната штета. За решавање по барањето за надоместок на штетата е надлежен во прв степен судот кој според Законот за управните спорови бил надлежен за решавање на управниот спор против решението донесено врз основа на овој член. За височината на надоместокот овој суд во совет за управни спорови решава по свое уверение земајќи ги предвид сите околности на случајот.

6. Огласување на решението за ништовно**Член 266**

За ништовно се огласува решението:

1) што е во управната постапка донесено по работа од судска надлежност или по работа за која воопшто не може да се решава во управната постапка;

2) што со своето извршување би можело да предизвика некое дело казниво според кривичниот закон;

3) чие извршување воопшто не е можно;

4) што го донесол органот без претходно барање на странката (член 126), а со кое решението странката дополнително изречно или молкома не се согласила;

5) што содржи неправилност која според некоја изречна законска одредба е предвидена како причина за ништовност.

Член 267

(1) Решението може во секое време да се огласи за ништовно по службена должност или по предлог од странката или од јавниот обвинител.

(2) Решението може да се огласи за ништовно во целост или делумно.

(3) Решението го огласува за ништовно органот што го донесол или соодветниот орган на управата од повисок степен, а ако ваков нема — органот што врши надзор во поглед на законитоста на работата над органот што го донесол решението.

(4) Против решението со кое некое решение се огласува за ништовно или се одбива предлогот на странката или на јавниот обвинител за огласување на решението за ништовно е допуштена жалба. Ако нема орган на управата од непосредно повисок степен, против таквото решение може непосредно да се поведе управен спор.

7. Правни последици од поништувањето и укинувањето

Член 268

(1) Со поништувањето на решението и со огласувањето за ништовно се поништуваат и правните последици што таквото решение ги произвело.

(2) Со укинувањето на решението не се поништуваат правните последици што решението веќе ги произвело, но се оневозможува натамошното произведување на правни последици од укинатото решение.

ЧЕТВРТИ ДЕЛ ИЗВРШУВАЊЕ

Глава XVII

1. Општи одредби

Член 269

(1) Решението донесено во управната постапка се извршува откако ќе стане извршно.

(2) Првостепеното решение станува извршно:

1) со истекот на рокот за жалба, ако жалба не е изјавена;

2) со доставувањето на странката, ако жалба не е допуштена;

3) со доставувањето на странката, ако жалбата не го одлага извршувањето;

4) со доставувањето на странката на решението со кое жалбата се отфрла или се одбива.

(3) Второстепеното решение со кое е изменето првостепеното решение станува извршно кога ќе ѝ се достави на странката.

(4) Ако е во решението определено дека дејствието што е предмет на извршувањето треба да се изврши во оставениот рок, решението станува извршно кога тој рок ќе мине. Ако е со решението наредено извршување на некое дејствие, но не е определен рок за извршување на тоа дејствие, решението станува извршно кога ќе минат петнаесет дена од доставувањето на решението на странката што ќе треба да го изврши дејствието.

(5) Извршување може да се спроведе и врз основа на порамнување, но само против лице што учествувало во порамнувањето.

(6) Ако решението се однесува на две или повеќе страни што во постапката учествуваат со истоветни барања, жалбата макар и од една таква странка ја спречува извршноста на решението.

Член 270

(1) Заклучокот донесен во управната постапка се извршува откако ќе стане извршен.

(2) Заклучокот против кој не може да се изјави посебна жалба, како и оној против кој може да се изјави посебна жалба што не го одлага извршувањето на заклучокот, станува извршен со соопштувањето односно доставувањето на странката.

(3) Кога е со закон или со самиот заклучок определено дека жалбата го одлага извршувањето на заклучокот, заклучокот станува извршен со истекот на рокот за жалба ако жалба не е изјавена а ако е изјавена — со доставувањето на странката на заклучокот со кој жалбата се отфрла или се одбива.

(4) Во другите случаи заклучокот станува извршен под условите пропишани за извршност на решението во членот 269 ст. 3, 4 и 6 од овој закон.

(5) Одредбите на овој закон за извршувањето на решението важат и за извршувањето на заклучокот.

Член 271

Извршувањето на решение донесено во управната постапка се спроведува заради остварување на парични побарувања или непарични обврски.

Член 272

(1) Кога постои можност извршувањето да се спроведе на повеќе начини и со примена на разни средства, извршувањето ќе се спроведе на оној начин и со примена на она средство што доведува до целта, а што е за извршеникот најблаго.

(2) Во недела, во дните на државни празници, како и ноќе, дејствијата на извршување можат да се спроведуваат само ако постои опасност од одлагањето, и ако органот што го спроведува извршувањето за тоа издал писмен налог.

Член 273

(1) Извршувањето се спроведува против лице што е должно да ја исполни обврската (извршеник).

(2) Извршувањето се спроведува по службена должност или по предлог од странката.

(3) По службена должност извршувањето се спроведува кога го налага тоа јавниот интерес. Извршувањето што е во интерес на странката се спроведува по предлог од странката (барател на извршувањето).

Член 274

(1) Извршувањето на решението се спроведува по административен пат (административно извршување), а во случаите предвидени со овој закон — по судски пат (судско извршување).

(2) Административното извршување го спроведуваат органите на управата според одредбите на овој односно на посебен закон, а судското извршување — надлежниот општински суд според пропишаните што важат за судското извршување.

Член 275

(1) Извршувањето заради исполнување на непарични обврски на извршеникот се спроведува по административен пат.

(2) Извршувањето заради исполнување на парични обврски се спроведува по судски пат. По исклучок, извршувањето заради исполнување на парични обврски од примањата врз основа на работен однос може да се спроведе по административен пат по согласување на извршеникот.

Член 276

(1) Административното извршување го спроведува органот што решавал за работата во прв степен, ако со посебен пропис не е определен за тоа друг орган.

(2) Ако е пропишано дека административно извршување не може да го спроведува органот што решавал за работата во прв степен, а со посебни прописи не е определен орган што е овластен за тоа, извршувањето го спроведува општинскиот орган на управата надлежен за работите на општата управа на чие подрачје се наоѓа живеалиштето односно престојувалиштето на извршеникот.

(3) Административното извршување на решенијата на оние работни и други организации што не се со закон овластени самите да ги извршуваат своите решенија го дозволува и го спроведува органот на управата надлежен за работите на општата управа на општината на чија територија се наоѓа живеалиштето односно престојувалиштето на извршеникот.

(4) Органот надлежен за спроведување на извршувањето може непосредно да бара помош од најблискиот орган на внатрешните работи, ако без негова помош не би можело да се спроведе извршувањето.

Член 277

(1) Органот надлежен за спроведување на административното извршување донесува по службена должност или по барање од барателот на извршувањето заклучок за дозвола на извршувањето. Со заклучокот се утврдува дека решението што ќе треба да се изврши станало извршно и се определува начинот на извршувањето.

(2) Кога административното извршување не го спроведува органот што решавал во прв степен, барателот на извршувањето му поднесува предлог за извршување на органот, на работната и друга организација што го донесла решението што ќе треба да се изврши. Ако решението станало извршно, овој орган, работна и друга организација става на решението потврда дека станало извршно (потврда на извршноста) и му го доставува заради извршување на органот надлежен за извршување. Тие истовремено ќе предложат и начин на извршувањето.

(3) Кога по службена должност треба да се спроведе извршување на решение на орган, работна и друга организација што не се овластени за спроведување на извршувањето, тие заради извршување му се обрнуваат на органот надлежен за извршување на начинот пропишан во ставот 2 од овој член.

Член 278

(1) Административното извршување што го спроведува органот што решавал за работата во прв степен, се спроведува врз основа на решението што станало извршно и на заклучокот за дозвола на извршувањето.

(2) Административното извршување што го спроведува некој друг орган се спроведува врз основа на решението на кое е ставена потврда на извршноста и на заклучокот за дозвола на извршувањето.

Член 279

(1) Во постапката на административното извршување може да се изјави жалба која се однесува само на извршувањето, а со неа не може да се побива правилноста на решението кое се извршува.

(2) Жалбата му се изјавува на органот од непосредно повисок степен од органот што го спроведува извршувањето. Жалбата не го одлага започнатото извршување. Во поглед на рокот за жалба и на органот надлежен за решавање по жалбата се применуваат одредбите од чл. 225 до 231 на овој закон.

Член 280

(1) Административно извршување ќе се запре по службена должност и спроведените дејствија ќе се понишат ако се утврди дека обврската е извршена, дека извршувањето не било воопшто допуштено, дека било спроведено спрема лице што не е во обврска, или ако барателот на извршувањето се откаже од своето барање.

(2) Административното извршување ќе се одложи ако се утврди дека во поглед на извршувањето на обврската е дозволен почек, или наместо привременото решение што се извршува е донесено решение за главната работа кое се разликува од привременото решение. Одлагањето на извршувањето го одобрува органот што го донесол заклучокот за дозвола на извршувањето.

Член 281

(1) Паричните казни изречени според овој закон ги извршуваат органите што според Основниот закон за прекршоците се надлежни за извршувањето на паричните казни изречени за прекршоците.

(2) Паричната казна се наплатува во корист на општествено-политичката заедница чиј орган ја изрекол казната.

Член 282

(1) Кога треба да се спроведе судско извршување на решение донесено во управната постапка, органот чие решение треба да се изврши става на решението потврда на извршноста (член 277 став 2) и му го доставува заради извршување на општинскиот суд надлежен за извршување.

(2) Решението донесено во управната постапка што содржи потврда на извршноста е основ за судското извршување. Врз основа на такво решение надлежниот суд донесува заклучок за дозвола на извршувањето според прописите што важат за судското извршување.

2. Извршување на непаричните обврски

Член 283

Извршувањето заради остварување на непарични обврски на извршеникот се спроведува преку други лица или по пат на присилба.

а) Извршување преку други лица

Член 284

(1) Ако извршениковата обврска се состои во извршување на дејствие што може да го изврши и друго лице, а извршеникот не го изврши воопшто или не го изврши во целост, ова дејствие ќе се изврши преку друго лице, на трошок на извршеникот. Извршеникот мора да биде на тоа претходно опоменат.

(2) Во таков случај органот што го спроведува извршувањето може со заклучок да му наложи на извршеникот однапред да го положи износот што е потребен за подмирување на трошоците на извршувањето, а пресметката дополнително да се изврши. Заклучокот за полагање на овој износ е извршен.

б) Извршување по пат на присилба

Член 285

(1) Ако е извршеникот должен нешто да допушти или да трпи, па постапува противно на таа обврска, или ако предмет на извршувањето е извршениковото дејствие што не може наместо него да го изврши друго лице, органот што го спроведува извршувањето ќе го присили извршеникот со парични казни да ја исполни обврската.

(2) Органот што го спроведува извршувањето најправо ќе му се закани на извршеникот со примена на присилно средство ако својата обврска не ја изврши во оставениот рок. Ако извршеникот во текот на тој рок преземе некое дејствие противно на својата обврска, или ако оставениот рок безуспешно истече, присилното средство на заканата веднаш ќе се изврши, а наедно ќе се определи нов рок за извршување на дејствието и ќе се изврши закана со нова, построга присилна мерка.

(3) Присилната парична казна што врз основа на ставот 2 од овој член се изрекува првпат не може да биде поголема од 10.000 динари. Секоја подоцнежна присилна парична казна може да биде изречена во двоен износ од претходната, но не може да го надмине износот од 50.000 динари.

(4) Наплатената парична казна не се враќа

Член 286

Ако извршувањето на непарична обврска не може воопшто или не може благовремено да се спроведе со примена на средствата предвидени во чл. 284 и 285 од овој закон, извршувањето, според природата на обврската, може да се спроведе и со непосредна присилба, доколку со прописите не е определено поинаку.

Член 287

(1) Кога е врз основа на решение спроведено извршување, а решението подоцна е поништено или изменето, извршеникот има право да бара да му се врати она што му е одземено, односно да се врати во состојба која произлегува од новото решение.

(2) За барањето на извршеникот решава органот што го донесол заклучокот за дозвола на извршувањето.

Глава XVIII

ИЗВРШУВАЊЕ ЗАРАДИ ОБЕЗБЕДУВАЊЕ И ПРИВРЕМЕН ЗАКЛУЧОК

1. Извршување заради обезбедување

Член 288

(1) Заради обезбедување на извршувањето може со заклучок да се дозволи извршување на решението и пред тоа да станало извршно, ако без тоа би можело да биде осуетено или значително отежнато извршувањето по извршноста на решението.

(2) Ако се работи за обврски што се извршуваат присилно само по предлог од странката, предлагачот мора опасноста од осуетување или отежнување на исполнувањето да ја стори веројатна, а органот може извршувањето од ставот 1 на овој член да го обуслови со давање на обезбедување согласно членот 217 став 2 од овој закон.

(3) Против заклучокот донесен по предлогот за извршување заради обезбедување е допуштена посебна жалба. Жалбата поднесена против заклучокот со кој е усвоено барањето за извршување заради обезбедување не го одлага спроведувањето на извршувањето.

Член 289

(1) Извршувањето заради обезбедување може да се спроведува по административен или судски пат.

(2) Кога извршувањето заради обезбедување се спроведува по судски пат, судот постапува според прописите што важат за судското извршување.

Член 290

Извршувањето на привременото решение (член 217) може да се спроведува само во оној обем и во оние случаи доколку е допуштено извршувањето заради обезбедување (чл. 288 и 289).

2. Привремен заклучок за обезбедување

Член 291

(1) Ако постои или е направена барем веројатна обврската на странката, а постои опасност дека обврзаната странка со располагање со имотот, со договор со трети лица или на друг начин ќе го осуети или значително отежни извршувањето на односната обврска, органот надлежен за донесување решение за обврската на странката може пред донесувањето на решение за таа обврска да донесе привремен заклучок со цел за обезбедување извршувањето на обврската. При донесувањето на привремен заклучок надлежниот орган е должен да води сметка за одредбата на членот 272 од овој закон и да го образложи заклучокот.

(2) Донесувањето на привремен заклучок може да се обуслови со давање на обезбедувањето предвидено во членот 217 став 2 од овој закон.

(3) Во поглед на привремениот заклучок донесен врз основа на ставот 1 на овој член ќе се применуваат одредбите на членот 288 став 3 и членот 289 од овој закон.

Член 292

(1) Ако е со правносилно решение утврдено дека правно не постои обврска на странката за чие обезбедување бил донесен привремен заклучок, или на друг начин е утврдено дека барањето за донесување на привремен заклучок било неоправдано, предлагачот во чија корист е донесен привремениот заклучок ќе ѝ ја надомести на противната странка штетата што ѝ е предизвикана со донесениот заклучок.

(2) За надоместокот на штетата од ставот 1 на овој член решава органот што го донесол привремениот заклучок.

(3) Ако во случајот од ставот 1 на овој член е очигледно дека привремениот заклучок бил издејствуван од обесност, предлагачот ќе се казни со парична казна до 50.000 динари. Против заклучокот за казна е допуштена посебна жалба што го одлага извршувањето на заклучокот.

ПЕТТИ ДЕЛ

СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ И ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Глава XIX

СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Член 293

(1) Работните и други организации што вршат јавни овластувања не можат во управната постапка што тие ја водат самите да изрекуваат казни и

да применуваат присилни мерки предвидени во членот 73 ст. 3 и 4, чл. 111, 112, 169 став 3, членот 181 ст. 1 и 2, членот 192 ст. 1 и 2 и членот 197 ст. 2 и 3 од овој закон.

(2) Кога во текот на постапката што ја води работна или друга организација ќе се утврди дека постапката не може да се спроведе воопшто или не може правилно да се спроведе без примена на некоја од присилните мерки или казните предвидени со одредбите на овој закон, организацијата ќе му се обрне на општинскиот орган на управата надлежен за грижите за спроведување на овој закон заради примена на таква присилна мерка односно изрекување казна. По барање на организацијата овој орган е овластен да примени некоја од предвидените мерки и да изрекне казна, ако е тоа потребно заради спроведување на постапката.

(3) Ако општинскиот орган на управата на кој му се обрнала организацијата во смисла на ставот 2 на овој член во рок од осум дена не донесе заклучок за примена на присилна мерка односно за изрекување казна, тој е должен веднаш да ја извести организацијата поради што смета дека не треба да се примени присилна мерка односно да се изрекне казна. Во ваков случај, како и во случајот кога органот не ќе ја извести организацијата во пропишаниот рок, организацијата може да му вложи приговор на околинскиот орган на управата надлежен за грижите за спроведување на овој закон.

Член 294

(1) Во државните органи, како и во работните и други организации кои врз основа на јавно овластување решаваат во управните работи, овластување врз основа на членот 39 на овој закон за преземање дејствија во постапката пред донесувањето на решение може да му се даде само на службено лице кое располага со пропишана стручна спрема.

(2) Државните органи и работните и други организации кои врз основа на јавно овластување решаваат во управните работи се должни на погоден начин да објават кои службени лица се овластени за решавање во управните работи (член 35), а кои за преземање дејствија во постапката пред донесувањето на решение (член 39).

(3) Старешината на републичкиот орган на управата надлежен за грижите за спроведување на овој закон ќе пропише која стручна спрема е потребна за вршење на работите од ставот 1 на овој член, како и начинот за проверување на стручната спрема за преземање дејствија во постапката, ако со републички закон не е определен друг орган.

Член 295

(1) Старешината на органот на управата надлежен за водење на постапката, како и директорот на работна и друга организација која има јавно овластување за решавање во управните работи, се должни да се грижат управните работи да се решаваат во пропишаните рокови. За одржувањето на овие рокови во околинските и општинските органи на управата е должен да се грижи и секретарот на сообраќајето.

(2) Органот на управата надлежен за грижите за спроведување на овој закон има право да бара спроведување дисциплинска постапка против старешината на органот односно одговорното лице во

организацијата што ќе го пропушти вршењето на должноста од ставот 1 на овој член, како и против овој кој, противно на членот 294 од овој закон, определи нестручно лице за преземање дејствија во постапката или за решавање.

Член 296

(1) Органите на управата надлежни за грижите за спроведување на овој закон се должни да преземаат мерки службените лица што работат на решавањето на управните работи да бидат што подобро запознаени со овој закон.

(2) Секој орган на управата и работна и друга организација, што работат на решавањето на управните работи, имаат право од соодветниот орган надлежен за грижите за спроведување на овој закон да бараат објасненија и друга стручна помош во работите што се однесуваат до водењето на управната постапка. Органот од кој тоа се бара е должен да укаже помош, а ако тој тоа не може да го стори, ќе му испрати барање на органот од повисок степен.

(3) По барање на органите, како и работните и други организации што имаат јавно овластување за решавање во управните работи, Сојузниот секретаријат за правосудство е должен да дава објасненија за примената на одредбите од овој закон.

Член 297

(1) Органите на управата надлежни за грижите за спроведување на овој закон се должни преку определени стручни лица да се запознаат со работата на државните органи и работните и други организации во врска со решавањето на управните работи.

(2) Заради обезбедување на спроведување на овој закон, сојузниот секретар за правосудство е овластен да пропише упатство за водење евиденции потребни за следење на извршувањето на овој закон и за следење на одржувањето на роковите пропишани за решавање во првостепената и второстепената постапка.

(3) Заради давање помош на органите што работат на решавањето на управните работи, сојузниот секретар за правосудство може да пропише обрасци за покани, доставници, наредби за доведување, записници, записници во вид на книги, решенија од членот 209 став 1 и членот 213 став 3 на овој закон, за уверенија од членот 120 став 1 на овој закон а по потреба и за други акти во управната постапка.

(4) Обрасците од ставот 3 на овој член може да ги пропише и старешината на републичкиот орган на управата надлежен за грижите за спроведување на овој закон, ако со републички закон не е определен друг орган.

Глава XX

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 298

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите за посебните постапки од досегашните прописи освен закони, што му се противни на одредбите на овој закон.

СОДРЖИНА:

Страна

379. Закон за општата управна постапка (пречистен текст) — — — — —

857